

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖFKE KONTROL
DÜZEYLERİNİN SPOR VE FARKLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
(ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

Ahmet ÇELİK

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

2019

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KİŞİ SPORLARI VE SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖFKE KONTROL DÜZEYLERİNİN SPOR VE FARKLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
(ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Investigation of Angle Control Levels of Teacher Candidates in Terms of Sport and Different
Variables (Ataturk University Example)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet ÇELİK

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Öner GÜLBAHÇE
Eş Danışman: Dr. Öğr. Üyesi İzzet UÇAN

Erzurum
Mayıs, 2019

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KIŞ SPORLARI VE SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖFKE KONTROL DÜZEYLERİNİN
SPOR VE FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
(ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

Ahmet ÇELİK

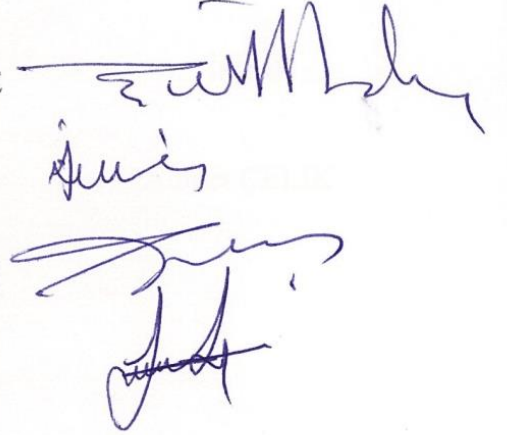
Tez Savunma Tarihi : 20 / 06 / 2019

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Öner GÜLBAHÇE
(Atatürk Üniversitesi)

Eş Danışman : Dr. Öğr. Üyesi İzzet UÇAN
(Bayburt Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR
(Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Erdoğan TOZOĞLU
(Atatürk Üniversitesi)

Onay

Bu çalışma yukarıdaki jüri tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Fatih KILIÇI
Enstitü Müdürü

**Yüksek Lisans Tezi
ERZURUM - 2019**

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Öğretmen Adaylarının Öfke Kontrol Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği)” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

20.06.2019

(İmza)

Ahmet ÇELİK

TEŞEKKÜR

“Öğretmen Adaylarının Öfke Kontrol Düzeylerinin Spor Ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği)” konulu tez çalışmamda yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Sayın Dr. Öner GÜLBAHÇE’ye ve değerli hocam Doç. Dr. Erdoğan TOZOĞLU’na, Sayın Ünal DİLEKÇİ’ye, değerli hocalarım Burak Başar’a ve Murat Ozan’a, veri toplama sırasında kolaylık sağlayan Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dekanlığı’na, tüm okul müdürlerine ve anket sorularına samimi bir şekilde cevap veren tüm öğrencilere teşekkür eder saygı ve sevgilerimi sunarım.

Ahmet ÇELİK

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖFKE KONTROL DÜZEYLERİNİN SPOR VE FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ (ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Ahmet ÇELİK

Mayıs 2019, 60 Sayfa

Amaç: Bu araştırmada, üniversite de öğrenim gören öğrencilerin öfke kontrol düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Bu araştırmanın birinci aşamasında, üniversite öğrencilerinin cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, aile yapısı, aile aylık geliri, birey aylık geliri, spor yapma becerisi, çeşitli istatistiksel işlemler yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasında, ilişkisel tarama modeline uygun olarak öğrencilerin spor ile öfke kontrolleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak incelenmiştir. Tarama modelindeki bu araştırmada çalışma evrenini 2018-2019 eğitim – öğretim yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Verilerin toplanmasında Duyan ve Gelbal (2016) tarafından geliştirilen Edilgenlik, Girişkenlik ve Saldırganlık ölçeği ve demografik bilgilerin belirlenmesi amacıyla kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Veriler SPSS 22.00 paket programı ile analiz edilmiş ve anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde yorumlanmıştır.

Bulgular: Yaptığımız araştırma sonucunda, spor yapan öğrencilerin 272 kişi, yapmayanların ise 294 kişi olduğu belirlenmiştir. Spor yapan öğrencilerin ise %47,8 i 2 saat ve altı sürede spor yaptığı belirlenmiştir. Yine spor yapanların %46,3 ü bireysel; %35,3 ü takım; % 18,4 ü ise her ikisini de yaptığını ifade etmiştir. Öğrencilerin spor yapma amacına bakıldığında % 50,7 sinin sosyal aktivite amacıyla, %42,3 ünün sağlık amaçlı % 7 sinin ise ekonomik kazanç amacıyla sportif aktivite yaptığı saptanmıştır. Normallik testlerinde girişkenlik ve edilgenlik sonuçlarına bakıldığında normal dağılım göstermediği saptanmıştır. Bu nedenle nonparametrik testler yapılmıştır. Saldırganlık değişkeni ile cinsiyet arasındaki t testi sonucuna bakıldığında erkeklerin daha saldırgan olduğu saptanmıştır. Edilgenlik ile gelir düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında 1601-3500 tl gelire sahip olanların 5500 tl gelire sahip olanlara göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır. Edilgenlikle spor yapma değişkenleri arasında ki ilişkiye bakıldığında spor yapmayanların daha yüksek edilgen puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Sportif aktivite yapma durumlarının öğrencilerin saldırganlık puanlarına etkisinin kayda değer olmadığı ancak kadın katılımcıların erkeklere oranla daha az saldırgan tutum sergilediği görülmesine karşın edilgenlik puanlarına etki ettiği gözlemlenmiştir. Buna göre sportif aktivite yapanların daha az edilgen puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sportif Aktivite, Öfke Kontrolü, Tarama Modeli.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

INVESTIGATION OF ANGLE CONTROL LEVELS OF TEACHER CANDIDATES IN TERMS OF SPORT AND DIFFERENT VARIABLES (ATATURK UNIVERSITY EXAMPLE)

Ahmet ÇELİK

May 2019, 60 pages

Purpose: In this study, the aim of the university is to study the anger control levels of the sport and the purpose of planning with different variables.

Method: In the first stage of this research, gender, type of school, class level, family structure, family monthly income, individual monthly income, sports skill, and various statistical procedures will be evaluated. In the second phase of the study, the relationship between sports and anger in accordance with relational screening model will be evaluated by statistical procedures. In this study in the survey model, the universe of study was conducted in 2018-2019 education and training center in Erzurum Atatürk University Kazım Karabekir. In order to determine the demographic information and the Passivity, Assertiveness and Aggression scale developed by Duyan and Gelbal (2016), a personal information form was used to collect the data. The data were analyzed with SPSS 22.00 package program and the significance level was interpreted as $p < 0.05$.

Findings: Our research power is 272 people, while 294 people do not. In the sports zone, 47.8% is doing sports in 2 hours and six areas. Again, 46.3% of the sportsmen; 35.3% toll; 18.4% said that he did both. When we look at the purpose of sports, 50.7% of the students had social activity, 42.3% of them had health and 7% of them had economic activity. In the normality tests, it was observed that there was no normal distribution when considering the results of passivity and passivity. Parametrical tests were performed independently from this parameter. When the sex status t test result with the aggressiveness variable was examined, the men became more aggressive. The number of people with income of 1601-3500 tl income was 5500 TL, while those with higher income should be higher in the middle. While looking at the relationship between the sport and the variables of making sports, the higher passive scores of those who do not do sports are cleared.

Result: It was observed that the effect of sporting activities on students' aggression scores was not significant, but female participants exhibited less aggressive attitudes than males. on the other hand, it has been observed that it affects passivity scores. Accordingly, it was observed that those who have sportive activities have less passive points average.

Key Words: Sportive Activity, Anger Control, Screening Model.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ	viii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	11
Giriş.....	11
Araştırmanın Konusu ve Amacı	12
Araştırmanın Önemi	12
Araştırmanın Problemi.....	12
Alt problemler.....	12
Sınırlılıklar	13
Araştırmanın Varsayımları	13
Tanımlar.....	13
İKİNCİ BÖLÜM.....	15
Kuramsal Çerçeve	15
Öfke	15
Öfkenin tanımı, nedenleri, anlaşılması.	16
Öfke yönetimi.	16
Öfke türleri.....	17
Öfke ve psikolojik uyum.....	17
Öfke İfade Tarzları.....	18
Öfke kontrolü.....	18
Spor	18
Spor psikolojisi.	19
Sosyalleşme ve spor ilişkisi.	19
Sporun kişilik üzerine etkileri.....	20
Psiko-sosyal gelişim ve spor.....	21
Edilgenlik.....	23
Girişkenlik	23

Saldırganlık.....	24
Yurt İçinde ve Dışında Öfke İle İlgili alışmalar.....	24
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	26
Yöntem.....	26
Araştırma Modeli.....	26
Evren ve Örnekleme.....	26
Veri Toplama Teknikleri ve Araçları.....	27
Verilerin Analizi.....	27
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	29
Bulgular ve Yorum.....	29
BEşİNCİ BÖLÜM.....	43
Sonuç ve Öneriler.....	43
KAYNAKÇA.....	49
EKLER.....	54
EK-1. İZİN BELGESİ.....	54
EK-2. ANKET.....	55
EK-3. TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI.....	57
ÖZGEçMİş.....	58

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. <i>Normallik Dağılım Test Sonuçları</i>	29
Tablo 2. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımları</i>	30
Tablo 3. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri</i>	30
Tablo 4. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Görmekte Oldukları Bölüm</i>	30
Tablo 5. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aile Yapısı</i>	31
Tablo 6. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yerleşim Birimi</i>	31
Tablo 7. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aile Aylık Gelir Dağılımı</i>	31
Tablo 8. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sportif Aktivite Yapma Durumları Dağılımı</i>	32
Tablo 9. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Haftalık Sportif Aktivite Yapma Sürelerine Göre Dağılımı</i>	32
Tablo 10. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sportif Aktivite Yapma Türlerine Göre Dağılımı</i>	32
Tablo 11. <i>Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sportif Aktivite Yapma Amacına Göre Dağılımı</i>	33
Tablo 12. <i>Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları</i>	33
Tablo 13. <i>Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney Test Sonuçları</i>	34
Tablo 14. <i>Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Sınıf Düzey Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları</i>	34
Tablo 15. <i>Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzey Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları</i>	35
Tablo 16. <i>Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Aile Yapıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları</i>	35
Tablo 17. <i>Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Aile Yapısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları</i>	36

Tablo 18. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları	36
Tablo 19. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları	37
Tablo 20. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları	37
Tablo 21. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları	38
Tablo 22. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik alt Boyutlarının Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	38
Tablo 23. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney Test Sonuçları	39
Tablo 24. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları	39
Tablo 25. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları	40
Tablo 26. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Sportif Aktivite Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları	40
Tablo 27. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları	41
Tablo 28. Öğrencilerin Saldırganlık ve Edilgenlik Puanlarının Sportif Aktivite Amacı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları	41

Tablo 29. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Süresi Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları	42
---	----

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Bireyin yaşam döngüsü içerisinde muhtelif duygular bazı dönemlerde ağırlıklı olarak ortaya çıkabilmektedir. Ergenlik sürecinde ağırlıklı olarak ortaya çıkan önemli duygulardan biri öfkedir. Ergen anlatma, yansıtma, ortaya çıkarma şekli de duygunun kendisi kadar önemli olan öfke ile baş edemez ve duygusunu uygun şekilde belirteemezse yaşam döngüsünün ilerleyen dönemlerinde fiziksel ve psikososyal olarak önemli sorunlar yaşar (Duran ve Eldeleklioğlu, 2005; Starner ve Peters,2004).

Hem ergenlik döneminin spesifik sorunlarıyla baş etmeye hem de yaşadığı ortama uyum sağlamaya çalışan ergenlerin çoğu öfke sırasında kendilerinin haklı olduğunu düşünmekte ve bu duygusuna hakim olamazken bazıları ise oluşması doğal olan öfke duygularını bastırarak ortaya çıkarmamaktadırlar. Öfkenin etkili sonuçlar ortaya çıkarabilmesi için öfkeyi uygun biçimde ortaya çıkarmak ve kontrolünün sağlayabilmek gerekir (Koçak, 2008). Öfkeyi kontrol edememe, olumsuz davranış ve saldırganlığa neden olur. Genelde olumsuz bir duygu olarak bilinen öfkenin bireyi koruyucu, uyarıcı ve harekete geçirici olumlu etkileri vardır (Bedel ve Arı, 2011). Olağan ve evrensel olan öfke olumsuz sonuçlara, sonuçlanmamış isteklere, beklentilere gösterilen karşı eylemdir. Hakimiyeti sağlayamadığında zarar verici olan öfke bireyleri ve toplumu oldukça çok etkiler (Soykan, 2003). Bu durumda öfke kontrolü, kişilerin öfkelendiği zaman öfkesini uygun biçimde belirten kontrol ve ne ölçüde sakinleşme yönünde olduğu durum deneyimleridir (Starner ve Peters, 2004). Kişiler psikososyal uyumları açısından öfkeyi kontrol etme becerisine sahip olmalıdır.

Çalışmalarda fiziksel ve ruhsal iyilik ile ortaya çıkarılamayan ve kontrol edilemeyen öfke arasındaki ilişki belirtilmiştir (Özkamalı ve Buğa, 2010). Yaşamın ilk yıllarındaki eğitimin kişiler üzerindeki sonucuna bakıldığında, kişinin gündelik hayatta daha olumlu bağlar oluşturmasına, mutlu ve verimli bir birey olarak hayatını anlamlandırmasına büyük katkı sağlayacak öfke ile baş etme becerilerinin de yaşamın ilk yıllarında öğretilmesi gerekir. Ergenlik dönemindeki bireylerin duygularını en aşırı yaşadığı düşünüldüğünde, bu bireylerdeki öfkenin sürekli bir azalma göstermesi veya öfkeye sonucu gösterilen karşı eylemin daha uygun biçimde yansıtılmasının önemi görülecektir (Akdeniz, 2007).

Araştırmanın Konusu ve Amacı

Bu araştırmanın konusu; Öğretmen Adaylarının Öfke Kontrol Düzeylerinin Spor Ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği) dir. Bu çalışmada, Erzurum ilinde Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Fakültesinde öğrenimlerine devam eden üniversite öğrencilerinin öfke kontrol düzeylerinin spor ve sportif aktivite yapma durumları, sportif aktivite yapma süreleri, boş zaman değerlendirme durumları, demografik özellikler, sınıf düzeyleri, gelir düzeyi gibi farklı değişkenler ile arasındaki ilişkinin ortaya koyulması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; öğretmen adaylarının öfke kontrol düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenip (Atatürk Üniversitesi Örneği) istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak açısından önemlidir.

Araştırmanın Problemi

Bu çalışmanın temel problemi farklı değişkenler ile üniversitede öğrenim gören öğrencilerin öfke kontrol düzeyleri ile arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Alt problemler.

1. Araştırmaya katılan bireylerin öfke kontrol düzeyleri ile edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık alt boyutlarının cinsiyet ile ilişkisi var mıdır?
2. Araştırmaya katılan bireylerin öfke kontrol düzeyleri ile edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık alt boyutlarının sınıf düzeyi ile ilişkisi var mıdır?
3. Araştırmaya katılan bireylerin öfke kontrol düzeyleri ile edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık alt boyutlarının aile yapısı ile ilişkisi var mıdır?
4. Araştırmaya katılan bireylerin öfke kontrol düzeyleri ile edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık alt boyutlarının yerleşim birimi ile ilişkisi var mıdır?
5. Araştırmaya katılan bireylerin öfke kontrol düzeyleri ile edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık alt boyutlarının aile gelir düzeyi ile ilişkisi var mıdır?
6. Araştırmaya katılan bireylerin öfke kontrol düzeyleri ile edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık alt boyutlarının sportif aktivite yapma durumu ile ilişkisi var mıdır?
7. Araştırmaya katılan bireylerin öfke kontrol düzeyleri ile edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık alt boyutlarının sportif aktivite yapma süresi ile ilişkisi var mıdır?

8. Araştırmaya katılan bireylerin öfke kontrol düzeyleri ile edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık alt boyutlarının sportif aktivite türü ile ilişkisi var mıdır?
9. Araştırmaya katılan bireylerin öfke kontrol düzeyleri ile edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık alt boyutlarının sportif aktivite yapma amaçları ile ilişkisi var mıdır?

Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. 2018-2019 eğitim-öğretim yılı ile,
2. Erzurum ili Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde öğrencileri ile,
3. Veri toplamada kullanılan ölçme araçları ve bu ölçme araçlarına verilen yanıtlar ile sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

1. Görüşme soruları araştırmanın hedeflemiş olduğu verileri ortaya koyacak geçerliliğe ve güvenilirliğe sahiptir.
2. Araştırmaya katılan bireyler, ölçeklerde yer alan soruları dürüstçe ve içtenlikle cevaplar.
3. Çalışma örneklemini, evrenini yeterli düzeyde temsil etmektedir.

Tanımlar

Spor: Kişilerin gündelik hayatın stresinden, olağanlığından çıkıp; bedensel, psikolojik ve düşünsel olarak iyilik hali içinde yaşamaları için yaptıkları çeşitli etkinliklerdir. Sportif aktiviteler, bireylerin fiziksel ve ruhsal iyiliğinin korunması için bazı bilgilere göre çabalamak, sevinmek, yarışmak, başarmak, benlik algısını en üst düzeye çıkarmak için gösterilen uğraşların hepsidir (Aracı, 1999).

Öfke: Öfke bireyin yaratılışında bulunan, hayatın ilk senelerinde gelişen; bireylerin gündelik yaşamında sıkça oluşan, sonuçlanmamış isteklere, gerçekleşmemiş beklentilere karşı ortaya çıkan; olağan ve evrensel olan olumsuz davranış içermeyen, yaşamı çeşitlendiren ve yaşamın devamı için gerekli olan hissel bir eylemdir. (Balkaya 2006; Balkaya ve Şahin 2003; Batıgün 2004; Erkek ve ark.2006; Eşiyok ve ark.2007; Özmen 2006; Soykan 2003; Tambağ ve Öz 2005).

Saldırganlık: Çeşitli ele alınışlara rağmen çoğu psikolog saldırganlığı yaşamsal faaliyetleri tam olan bir varlığa yöneltilen ve kötü sonuç amaçlayan etkinlikler olarak tanımlar (Deaux ve ark.1993).

Girişkenlik: Tam bir iyilik hali içinde karşımızdaki kişi veya kişilerle iletişim kurabilmek, düşüncelerimizi tam aktarabilmek ve rahatça ifade edebilmek; etkileşimde bulunduğumuz bireylerin düşüncelerine saygı duyabilmek ve gerektiğinde ‘ hayır ’ diyebilmek, gerektiğinde rahatça soru sorabilmek ve gereksinim anımızda etrafımızdan gerekli yardımı isteyebilmektir.

Edilgenlik: Gelişen durumlar ve tepki yaratan güçler karşısında eylemsiz kalma.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde konunun daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle, öfkenin tanımı, öfkenin kontrolü, öfkenin çeşitleri konuları ele alınmıştır.

Öfke

Öfkenin ortaya koyuluş şekli önemlidir. Öfke ortaya çıkış şekline göre anlamlandırılmakta ve ortaya koyuluşundaki sonuçlar sebebiyle problem oluşmaktadır (Batıgün 2004; Erkek ve ark. 2006). Öfke kişilerde öfke içe vurumu, öfke dışı vurumu ve öfke kontrolü şeklinde ortaya çıkar (Starner ve Peters 2004; Tambağ ve Öz 2005).

Öfke dışı vurumu; öfkenin sözle ya da eylemle dışarıya yansıtılmasıdır ve öfkenin neden olduğu ruhsal gerilimle baş etmede etkin bir karşı eylemdir. Öfke içe vurumu; bireyin öfkeyi saklayarak, içinde tutarak öfke kaynağına karşı bir uyum eylemidir. Öfke kontrolü ise bireyin farklı ilişkilerinde öfkelendiği zaman öfkesini uygun biçimde belirten kontrol ve ne kadar sakinleşme yönünde olduğu durum deneyimleridir (Starner ve Peters 2004). Öfkemizi içimizden geldiği gibi olağan bir şekilde, kontrol etmeden ortaya çıkarmakta bir sorun olmayabilir ama saldırmak, kavga etmek kısa süreli bir rahatlama sağlasa da, öfke geçtiğinde genelde her şeyin aynı olduğu görülür (Lerner 2007).

Öfke uygunca ortaya koyulmadığında etrafındaki kişilerin bireyden uzaklaşması kişide düşük benlik algısına, iletişim çatışmalarına, kişide suçluluk duygusunun oluşmasına, özgüven eksikliğine neden olabilir (Erkek ve ark. 2006). Ergenlerde çoğunlukla görülen bazı eylemsel (çekinme, susma, ağlama, mutsuzluk vb.) ve fiziksel (terleme, solumada güçlük, ağrı vb.) sorunlara öfkenin doğru bir biçimde ortaya koyulmamasının sebep olduğu (Balkaya ve Şahin 2003); sağlık hali, kadın - erkek olma durumu, başarıları, insan ilişkileri gibi etkenlerin öfke yansıtma tarzını etkilediği belirtilmiştir (Yavuzer 1982).

Öfkesini kontrol etmek isteyen, öfkesine hakim olmak isteyen kişiler azınlıkta olmasına rağmen öfke yaşantıları düşünüldüğünden daha çok etkilemektedir. Zor hayat şartları, düşük düzeyde güvenlik ve güvence, ekonomik zorlamalar kişileri daha kısıtlanmış ve engellenmiş hale getirmektedir. Bireyler bu engellemeler ve kısıtlamalar karşısında sıkılmışlardır. Asıl problem çok fazla olumsuz etken olması değil kişilerde ortaya çıkan öfkenin şiddeti ve öfkenin nasıl kontrol edileceğidir. Öfke bireyin kendine, başkasına ya da

gelişen olaylara karşı ortaya çıkar. Öfkenin nedeni, etkeni ne olursa olursun öfke olağan, evrensel ve kontrol edilebilen; bazen yararlı olabilen bir duygudur.

Öfkenin tanımı, nedenleri, anlaşılması.

Olağan ve evrensel olan öfke olumsuz sonuçlara, sonuçlanmamış isteklere, beklentilere gösterilen karşı bir duygusal eylemdir. Hakimiyeti sağlayamadığında en zarar verici bir duygusal eylem olarak da tanımlanabilir. Eş, kadın, çocuk tacizi örneklerinde, şiddet vakalarında öfke kendini göstermektedir (Romas ve Sharma,2000). Öfke bireylerle ilişkilere, evliliklere, verimlilik ve üretkenliğe, fiziksel-psikososyal iyiliğe zarar verebilmektedir (Martın ve Vatson, 1997).

Öfke hem kaynağını hem de ortaya çıktığı bireyi sağlıksız bir deneyime sokar. Öfkenin ortaya çıktığı bireyde öfkenin kontrol edilebilmesi, öfkenin kaynağının ise kendine yönelen bu öfkeyle nasıl baş edeceğini bilmesi önemlidir.

Saldırganlık olarak tanımlanabilecek kızgınlık, hiddet gibi şiddet durumları öfkenin kontrolsüz eylem olarak meydana gelmesi anlamıyla kullanılırken düşmanlık kavramı öfkenin süreklilik kazanmış halini belirtir. Literatürde Berkowitz (1993) düşmanlık ve saldırganlık kavramlarını benzer olarak yorumlarken, , Spielberger ve arkadaşları (1995) saldırganlığı öfke ve düşmanlıktan ayrı yorumlamıştır; Spielberger öfkenin orta düzeyli bir rahatsızlık ve uyarılma halinden daha şiddetli saldırganlık durumuna kadar değişebildiğini belirtmiştir. Şiddet davranışlarının öfkenin düzeyi ile ilintili olduğu belirtilmektedir (Spielberger,1980).

Öfke yönetimi.

Öfkenin geri dönüşü olmayan, ceza gerektirecek eylemlere dönüşmeden kontrol altına alınması gerekir. Öfkenin kabul edilmesi, tanınması olumlu sonuçlanmasını sağlamaktadır. Bireyler öfkeyi farklı şekilde ortaya koymaktadır; bazı bireyler öfkelerini bastırıp yok sayarken, bazı bireyler dışa yansıtabilmektedir. Bazı bireyler ise öfkeli eylemleri sürekli hale getirmişlerdir. Bu eylemlerin varlığı öfkeyle etkili bir şekilde baş edilemediğini, öfkenin olumsuz ifadelerle ortaya çıktığını ve kişilerin hayatlarını büyük ölçüde etkilediğini göstermektedir.

Öfke bastırma ve ifade etme haricinde de belirtilebilir. Önemli olan bireylerin öfkelerini, nedenlerini, öfkeyi ortaya koyma ve öfke ile baş etme yöntemlerini yorumlayabilmesidir. Bireyler bu yorumları yaparak öfkeyi olumlu yönde kullanabilmekte ve öfke ile etkili bir şekilde baş edebilmektedir. Etkisiz öfke kontrolü kişilerarası ilişkileri

bozmakta, bireyin etrafındaki kişilerin uzaklaşmasına neden olmakta ve bireyi geri dönüşü olmayan olumsuz eylemlere sürükleyebilmektedir. Öfke yönetimi çalışmalarının çoğu bireyin kendini düşünmeyi amaçlayan tekniklerle eğitim vermektedir (Favaro, 2005).

Öfke bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gibi yöntemlerle kontrol edilebilmektedir. Bilişsel olarak bireyler öncelikle kendi öfkelerini ve kendilerine alternatif başka durumların da olabileceğini kabul etmeli ve olumsuz düşüncelerini değiştirebilmelidirler (Erözkan, 2006). Duyuşsal olarak birey bedensel olarak aldığı uyarıların farkına vararak fiziksel olarak uyarılmayı azaltabilmeli ve eylemlerini değiştirebilmelidir; sakin kalabilmelidir (Kökdemir, 2004).

Öfke davranışsal olarak ise ortamdan uzaklaşma, ruhsal gerilim oluşturan ortamda uzak durma ya da uzaklaşma, hayal kurma, müzik dinleme, danışman yardımı alma gibi yöntemlerle kontrol altına alınabilir. Doğru iletişim yöntemleri kullanılması, kişinin duygularını tanıması, öfke kaynağını tanıması, yeterli derecede özgüven de öfke kontrolünde diğer yöntemlerdir (Özdemir Yaylacı, 2006).

Öfke türleri.

Spielberger (1980) öfkeyi durumsal ve süreklilik olarak ikiye ayırmıştır; durumsal öfkeyi kısıtlanma karşısında ne düzeyde ruhsal gerilim, sinirlilik oluşturduğunu belirten duygu hali olarak; sürekli öfkeyi ise durumsal öfkenin ne sıklıkta ortaya çıktığını belirten durum olarak belirtmiştir. Sürekli öfkede öfke kişide devamlı hale gelmiştir.

Öfke ve psikolojik uyum.

Zarar verici öfkeye fiziksel sorunların yanında farklı psikolojik sorunlarda eklenir. Clay ve arkadaşlarının yaptığı 247' lik kişilik çalışmada çöküntünün öfke ortaya koyuş şekilleri ve ruhsal bunalıma neden olucu olayları arasındaki ilinti araştırılmış ve bastırılmış öfke ve ruhsal bunalımın artmasıyla çöküntünün (depresyon) de arttığı belirlenmiştir.

Alkol, uyuşturucu-uyarıcı madde öfke ve saldırganlığı geçirmek için kullanılır. Kaygıyı azaltmak, öfke düzeyini azaltmak, saldırganlığın önüne geçmek için kullanılan alkol, uyuşturucu-uyarıcı maddeler önce bireylerde alışkanlık haline gelmekte ve sonra bağımlılık oluşmaktadır. Bu maddelerin eksikliği, kullanılmaması durumlarında ise kaygı, öfke düzeyi ve saldırganlık eylemi ortaya çıkmaktadır (Clay ve ark. 1993).

Öfke İfade Tarzları

Spielberger (1980) öfkenin ortaya çıkarılış şekillerini bastırılması, içte tutulması; dışa yansıtılması ve kontrol edilmesi olarak üç biçimde yorumlamıştır.

Öfke içe.

Kişi öfkesini içinde tutar, ortaya çıkarmaz (Certel ve Bahadır, 2012). Öfkenin ortaya çıkarılmaması öfke duygusunu durdurmaya yönelik bir davranış olarak ele alınmaktadır (Diril,2011).

Westermayer (2001) öfkesini içinde tutan bireylerin surat asma, küsme gibi pasif tepkiler gösterdiğini belirtmektedir. Kişi öfkesini ve bu durumun huzursuzluğunu tanıyabilmeli ve öfkesini etkili bir şekilde yansıtmının yolunu bulmalıdır.

Öfke dışı.

Öfke duygusunun sözel ya da eylemsel olarak ortaya koyulmasıdır. Öfke kaynaklı ruhsal bunalımı iyileştirmek amacıyla öfkenin uygun bir şekilde ortaya çıkarılması bireyin yararınadır (Certel ve Bahadır, 2012).

Öfkenin kaynağı bir kişi, çevredeki nesnelere olabilir; kaynağı ne olursa olsun öfke duygusu ortaya çıkarılabilir (Spielberger, 1980). Cüceloğlu (2000) öfkenin dışa yansıtılmasını üstü kapalı ifadelerle öfkeyi diğer bireylere anlatma olarak yorumlamıştır. Öfke kontrolsüz ve saldırganca ortaya koyulursa birey ilişkilerinde sıklıkla sorun yaşayabilir (Özer, 1994).

Öfke kontrolü.

Öfkenin olumsuz bir şekilde ortaya çıkarılmasını önleme ve sakinleşme gücü olarak tanımlanmaktadır (Diril, 2011). Öfke hakimiyet altına alınırca olumlu etkilere sebep olur. Öfkenin savunma, inkâr etme, içe atma gibi kısa süreli savunma eylemleri ile hakimiyet altına alınması yine kısa süreli olarak yararlıdır. Kişi öfkesi geçtikten sonra duygusunu ve duygusunun kaynağını anlamalı ve yorumlamalıdır (Tambağ ve Öz, 2005).

Spor

Kişilerin gündelik hayatın stresinden, olağanlığından çıkıp; bedensel, psikolojik ve düşünsel olarak iyilik hali içinde yaşamaları için yaptıkları çeşitli etkinliklerdir. Sportif aktiviteler, bireylerin fiziksel ve ruhsal iyiliğinin korunması için bazı bilgilere göre çabalamak, sevinmek, yarışmak, başarmak, benlik algısını en üst düzeye çıkarmak için gösterilen uğraşların hepsidir (Aracı, 1999).

Spor iyi durumda olan bir geleceğin oluşturulmasında, toplumsal iyileşmenin hızlanmasında, adaletin sağlanmasında, iyi durumda olan bir çevrenin kurulmasında oldukça önemlidir (Yazıcı, 2014).

Spor, sadece fiziksel olarak devam ettirilen bir etkinlik olmadan öte izlemeye ve okumaya da konu olabilmektedir (Keskin ve ark. 2017). Spor, son günlerde sosyal bir olgu olarak en gözde ve en çok uğraşılan bir etkinlik sahası ve iyileşme aracı olarak ortaya çıkmıştır. Bunun da ötesinde spor artık bir bilim dalı, bir gelişmişlik şartı; ekonomisi, eğitimi, alt kurumları, araç ve gereçleriyle tam bir sektör hâlini almıştır (Yazıcı, 2014).

Spor psikolojisi.

Spor çeşitli yöntemlerle önemli bir çok sosyal olgunun meydana gelmesini ve süreklilik kazanmasını sağlar. Spor bireylerin kendilerini anlatabilecekleri, sağlıklı ilişkiler kurabilecekleri, psiko-sosyal bakımdan geliştiren bir sosyalleşme sürecidir.

Kişinin benliğinin temeli olan sosyalleşme kişinin bir sosyal hayat içinde belirlenmiş doğrulara uymasını toplum açısından ise kültürün devamını ve aktarımını sağlar. Başarı bireylerin özgüven kazanması, özgüvenin güçlenmesi yönünden, psikolojik ve sosyal yönden gelişmesi için gereklidir; spor kişinin bu başarıya ulaşmasını sağlar.

Fiziksel bir eylem olarak kalmayan spor bireylerin psiko-sosyal, duygusal, duyuşsal alanda gelişmelerini sağlar. Atatürk ‘spor, yalnız beden kabiliyetinin bir üstünlüğü sayılamaz; idrak ve ahlak da bu işe yardım eder. Zeka ve kavrayışı kısa olan kuvvetliler, zeka ve kavrayışı yerinde olan az kuvvetlilerle başa çıkamazlar. Ben sporcunun zeki çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim’ sözleriyle sporu ifade etmiştir (Aracı, 1999).

Spor insanların kişilik gelişimleri için çok önemlidir; spor bireyi daha geniş bir dünyaya açarak bireyin daha farklı düşünceler kazanmasını, diğer birey ve düşüncelerle etkileşmesini sağlar.

Sosyalleşme ve spor ilişkisi.

Sosyal gelişim bireyin yaşamının ilk anından yetişkin bir birey oluncaya kadar ki süreçte geliştirdiği ilişkiler, öğrendiği bilgiler ve duyguların bütünü olarak tanımlanmaktadır yani bireyin yetişkinlikteki döneminde etrafında olan doğrulara ve değerlere uygun eylem geliştirme sürecidir (Binbaşıoğlu, 1982). Başka bir tanımda ise sosyalleşme bireyin çeşitli doğruları, değerleri öğrenmesi ve öğrenmesini sağlayan süreç olarak ifade edilir (Aslantürk, 2000). Sosyalleşen birey toplumdaki tavırları, tepkileri, eylem ve düşünme çeşitlerini

öğrenerek kültürle bütünleşir ve yaşadığı ortama uyum sağlar. Bireyin bunları gerçekleştirmesi diğer bireylerle ortak bir yaşam sürebilmesi için gereklidir (Dönmezer, 1994). Birey etrafındaki, yaşadığı ve yaşayabileceği yerlerdeki sosyal etkinlikleri bildiği ölçüde etrafına uyum sağlayacaktır. Spor da sosyalleşme yolundaki bireylerin ilgilendikleri bir olgudur (Erkal ve ark. 1998). Spor işbirlikçi özelliği sebebiyle kişiyi sürekli değişen gelişen ortamlara sokarak, farklı gruplarla ilişkiye, iletişime sokarak kişinin sosyalleşmesini sağlar. Spor yeni çevreler edinmeyi, arkadaşlıklar edinmeyi ve arkadaşlıkları pekiştirmeyi, severlerine sohbet konusu sağlayarak sosyalleşmeye hız kazandırır (Çaha, 1999).

Bireysel bir etkinlik olarak başlayan spor etkinlikleri geniş çevrelere ulaşmış ve toplumsallaşmıştır (Küçük ve Acet, 2002).

Spor gündelik yaşamın her yönüne etki eder ve sosyal yaşamda önemli bir yere sahiptir. Spor bireyleri sosyalleştirir ve birleştirir, sosyal değişim gelişim sağlar; bu yönleri de onun gücünü belirler. Spor emek vermeyi, adaleti, bağlılığı, sorumluluğu, güveni ve kendini kontrol edebilmeyi kapsar. Sosyalleşme insanlara görevlerini öğretir; insanlar rollerine, görevlerine uygun eylemler gerçekleştirmeyi öğrenip sosyalleşerek sağlıklı bir vatandaş, birey, arkadaş, aile, lider vb. olurlar. Sporun ayırım gözetmemesi her ırka, cinsiyete göreliği, etkileyciliği ile bu işlevleri gerçekleştirir. Çok fazla insanı bir araya getiren, bir olay etrafında toplayabilen spor dil, din, ırk farkı gözetmez.

Son yıllarda spor yapmaya ve sporla ilgilenmeye duyulan artış sosyal yaşantının bir özelliğidir (Yetim, 2000). Sportif faaliyetlerde bulunan birey duygularını ifade etme tarzı ve imkanı bulur. Spor her türlü duygunun ortaya çıkmasını ve kontrol edilmesini, bireyin içinde kalmış gücünün ortaya çıkmasını sağlayarak hem fiziksel hem de bireysel benlik gelişimi; kişinin ne olmak istediğini, olduğu yeri, çevresini tanımasını, bilinçliliği sağlar. Kişi kendinin diğerleri ile karşılaştırmasını yapar; güçlü – zayıf, yeterli – yeterli olmayan yönlerini anlar (Aracı, 1999). Sonuç olarak sosyalleşme sağlanır.

Sporun kişilik üzerine etkileri.

Kişilik bir bireyde eylem şekillerinin, ilgilerin, içsel eylemlerin, yeteneklerin özgüsel bir birleşmesidir. Adasal kişiliği kişinin kendine has olan içsel bir bütün olarak tanımlamıştır (Başer, 1998). Spor yalnız bir fiziksel uğraş değil çevreye uyma sürecidir; kuralları vardır ve bu kurallara uymayı gerektirir; kurallar ise gündelik yaşamda sık karşılaşılmayan kurallardır. Bu sebeple bu kurallara uymak yeni bir uyum süreci başlatır. Bu uyum dönemini iyi bir şekilde atlatan bireyin yeni özellikleri olur ve olan özellikleri de gelişir. Sporda kazanabilmek

için bireyde gelişmiş bir fizik, yüksek çalışma ve alışma, değişik içsel engellemeleri kaldıracılma, motivasyon gibi bedensel ve psikolojik özellikler olması gerekir. Spora başlamak için bu özellikler gerebilir fakat bilinmelidir ki bu özellikleri belli kurallara göre yine spor geliştirir. Spor karakteri ölçülendirerek, işbirliği yaptırarak, kural geliştirerek, öğrenci – öğretici ilişkisini geliştirerek, cesaret vererek, iletişime geçirek, öfkenin uygunca ortaya çıkmasını sağlayarak kişilik üzerine etki eder ve sosyalleşmeyi kolaylaştırır. Ancak son zamanlarda sporun bir para kaynağı olarak görülmesi sporu amacından uzaklaştırmıştır. Bu yüzden rekabetler sadece kazandırılmaya odaklandırılmakta ve nitelikler değişmektedir.

Spor alanındaki teknolojik gelişmeler performansları artırmaktadır. Bunların sonucu olarak ise aşırı fiziksel ve zihinsel zorlanmalar ortaya çıkmaktadır ve yaralanma, intihar, psikolojik sıkıntılara neden olmaktadır, sosyalleşme ve uyum süreci bozulmaktadır (Başer, 1998). Yine son günlerin spor alanında önemli bir noktası ise benlik kavramıdır (Küçük, 1990).

Spor yapan ve yapmayan bireylerin özelliklerinin incelendiği bir çalışmada spor yapanların yapmayanlara göre daha çalışkan, hareketli, olumlu ilişkiler kurabilen, zor şartlara daha kolay uyum sağlayabilen bireyler olduğunu belirtilmiştir. Tiryaki ve arkadaşları (1991) yaptıkları çalışmada spor yapanların yapmayanlara göre daha dışa dönük ve dengeli duygular yaşayan bireyler olduklarını belirtmişlerdir (Tiryaki, 2000).

Spor ister profesyonel olarak ister amatör olarak yapılsın bireyin eksik özelliklerini tamamlar, var olan özelliklerini iyi yönde geliştirir ve fazla yönlerini ise sağlıklıca ortaya koymasını sağlar.

Psiko-sosyal gelişim ve spor.

İnsan bir zamanda bir sosyokültürel ortamda doğar ve sosyalleşme dönemine girerek etrafına uyum sağlamaya çalışır. Olgunlaşma ve öğrenme birlikte gerçekleşerek kişinin gelişimi farklı düzeylerde farklı hızlarda gerçekleşir. Gelişim süreci kişinin kendi özelliklerinden ve etrafının özelliklerinden etkilenir ve sosyal gelişim kişinin eylemlerine göre değerlendirilebilir ve kolaydan zora basitten karmaşığa doğru bir ilerleme olması beklenir. Çeşitli sosyal gelişme düşünceleri bulunmaktadır:

1. Gelişme aşamalarının her bir ayrı bir emeğe veya gelişmeye bağlı vazifeleri kapsar.
2. Bir sonra ki gelişim aşamasına geçmek için bulunulan aşamanın tamamlanması gerekir.

3. Deneyimler bireyin bulunduğu gelişim dönemine bağlı olarak gelişmeye katkı sağlar.
4. Kişinin alabileceğinin üstünde deneyimler sosyal gelişmeyi bozar ve sonra ki aşamaya geçilmesini engeller.
5. Her aşamanın başında bireyler isteklidir ve sonraki aşamaya geçildiğinde tamamlanmayan vazifeler tamamlanabilir.

Doğumdan gelişim tamamlanmaya kadar geçen ki sürede fiziksel hakimiyetin sağlanması önemlidir; tutma, yürüme, atlama, arkadaşlarla ilişki kurma, liderlik yapma, paylaşma, zihinsel etkinlikler, oyun ve sportif faaliyetler gibi tecrübeler edinilir.

Yaşamın ilk yıllarında bireyler öğrenmek için heveslidirler, kendilerini gerçekleştirmek için dış bir nedene gereksinimleri yoktur, yeterli motivasyona sahiptirler ve öğrendikçe mutluluk duyarlar, kendi hakimiyetlerini gerçekleştirdikçe güven duyguları gelişir. Bu sebeple yaşamın ilk yıllarındaki bireylerden yüksek düzeyde performans beklenmeden onlara uygun ortamda ve uygun etkinlikler düzenlenmelidir. Böylelikle kazanma ve başarı duyguları geliştirilmelidir. (Öztürk, 1998).

Bir sosyalleşme aracı olan spora nasıl başlandığı, geliştirildiği ve neye göre seçildiğinin iki basamağı vardır. İlki sporla ilişkiye girme basamağıdır ve ikinci basamağı ise bireyin sporu hayatına nasıl uyarladığı hayatını nasıl etkilediğidir; hayatın diğer yönlerini nasıl etkiliyor, gündelik hayata nasıl taşıyor konularının incelenmesidir (İkizler, 2000). Önceden planlanmış oyunlar bireylere otoriteye karşı eylem oluşturmayı, otorite ile ilişkiye geçmeyi sağlar ve bireyler bu oyunlar sayesinde başkaları ile aralarındaki farkı görebilmeyi, kendi duygularını kontrol edebilmeyi sağlar. ABD’ de 1950 – 1980 yılları arasında yapılan bir çok çalışmada yarış içeren ve yapılabilecekten fazla üst düzey çalışma gerektiren etkinliklerin sosyal gelişmeyi olumsuz olarak etkilediğini belirtilmiştir. Genelde 12 yaş altı bireyler yarış için gerekli yeteneklere sahip değildir bu yaş grubu için etkinlikler planlanırken bunun göz önüne alınması gerekir, çocukların spor etkinliklerinden ne beklediğini bilmek çok önemlidir çünkü beklentilerine uymayan spor onların motivasyonunu düşürür ve gelişimini olumsuz etkiler. Bunun için çocuğun kendine ne beklediği, nasıl bir etkinlik istediği sorulmalı ve çocuklar gözlemlenerek vakitlerini değerlendirme şekilleri değerlendirilmelidir. Yapılan çalışmalara göre çocuklar sporda

1. Hareket
2. Harekete kendi katılımı
3. Kendi yeteneklerine uygun emek ve ürün

4. Çevresi ile ilişkilerinin gelişmesi için olanak ile ilgilenmektedir.

Neticede çocuklar için yarışa dayanmayan, isteklerini olumlu bir şekilde karşılayacak, eğlenceli, yeteneklerine uygun etkinlikler onların sosyal gelişimlerini olum yönde etkiler.

Günümüz modern eğitiminde yer alan spor faaliyetlerine yeterli değer verilmeli ve yaygınlaştırılabilmesi ve gerçekleştirilebilmesi için gerekli imkanlar sağlanmalıdır (Öztürk, 1998). Tüm olumlu etkileri içinde yalnızlığında önüne geçen spor bireyleri gündelik yaşamın hızlı rekabet ortamından ve tekdüzeliğinden kurtarır, ruh bunalımlarının, içsel sıkıntıların ve çöküntünün önüne geçer. Spor bireye düzen, sorumluluk, ortak çalışma, ortak emek, ortak ürün ve ortak duygular kazandırarak sağlıklı toplumsallaşma sağlar (Ünlü, 1995).

Edilgenlik

Edilgen kelimesi, TDK sözlüğüne göre “yapılan işten etkilenen, pasif, etken karşıtı” anlamlarını taşır (TDK,2016a). Edilgenlik ise etkilenme durumunu göstermektedir. Edilgen kişiler çekingen kişiler olarak da belirtilirler (Duyan ve Gelbal,2016).

Edilgen kişiler, duygu ve düşüncelerini kolaylıkla ifade edemez, sınır koyamaz, hayır diyemez, otonomide zorluk yaşar ve kaygılıdırlar (Voltan Acar ve ark.2008). Edilgenler, yabancı olduğu ortamlarda sakarlık korkusu veya ortama dâhil olamama kaygısı hissettiklerinden kişisel etkinliklere katılmaktan korkarlar ve katılmak istemezler, kişilerle veya ortamlarla etkileşime girmezler. Bundan dolayı da bu kişiler sosyal ortamlardan uzaklaşır ve pasifleşirler, olumsuz değerlendirilmekten korkarlar (Zimbardo ve ark.2000).

Girişkenlik

Girişken sözcüğü, TDK sözlüğüne göre “kendi kendine iş, uğraş yaratabilen, bir işe çekinmeden girebilen, başkalarıyla kolayca ilişki kurabilen” anlamlarındadır. Girişkenlik ise, girişken olma, çekinmeme durumunu göstermektedir (TDK,2016b). Girişken kişiler, atılgan kişiler olarak da belirtilirler (Duyan ve Gelbal,2016).

Girişkenlik, bireylerin kendi haklarını koruması, diğerlerinin haklarını da gözeterek, duygularını, düşüncelerini ve inançlarını doğru ve uygunca ifade etmesi olarak tanımlanmaktadır (Lange ve Jakubowski,1976). Girişken bireyler, duygularını, düşüncelerini ve inançlarını doğrudan, dürüst, uygun yollarla ifade etmekte ve başkalarının haklarını gözeterek ortaya koymaktadırlar. Girişken bir birey etkili bir şekilde dinler, tartışır ve işbirliği içinde olur (Duyan ve Gelbal,2016).

Saldırganlık

Saldırgan kelimesi ise, TDK sözlüğüne göre “diğerlerine saldıran, doğasında saldırma özelliği olan, agresif” anlamlarındadır. Saldırganlık ise “kişinin kendi duygu, düşünce ve eylemlerini zorla karşıya benimsetme çabası” olarak anlaşılmaktadır (TDK,2016c). Uygunca yönetildiği durumda toplum için olumlu bir enerji olan saldırganlık eğilimi düşmanlık, imha etmek ve hücum etmek anlamlarına gelir ve değişik faktörler sebebiyle ortaya çıkan eylem değişiklikleri olarak tanımlanır (Erdoğan,2004).

Yurt İçinde ve Dışında Öfke İle İlgili Çalışmalar

Tuna ve arkadaşı (2014) lise öğrencilerinin öfke kontrolünde psiko - eğitim programının etkisini araştırmak amacıyla yaptıkları 9. Sınıf 25 katılımcının deney ve kontrol grubunu oluşturan çalışmalarında öfkeyi kontrol etmeye yönelik programa katılan bireylerin, katılmayanlara göre öfke kontrol düzeylerinde anlamlı bir artış olduğunu ve öfkeyi dışa vurma düzeyinde anlamlı bir azalma olduğunu belirtmiştir (Tuna, Siyez, 2014).

Birinci ve arkadaşlarının (2012) Erzurum ilindeki farklı spor branşlarında ki tüm erkek sporcuların öfke ve anksiyete düzeylerinin incelenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada çoğunluk sporcuların öfke seviyelerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Öfkesine hakim olabilen sporcuların anksiyete seviyelerinin düşük olduğu görülmüştür. Sporcuların spor branşlarına göre öfke ve anksiyete puan ortalamalarında futbol, basketbol ve voleybol branşlarına göre en yüksek puanların hentbolcularda olduğu tespit etmişlerdir (Birinci ve ark. 2012).

Certel ve arkadaşının (2012) İzmir’de farklı kulüplerde basketbol (n=53) futbol, (n=76), hentbol (n=73) oynayan, yaş ortalaması 22.95 (ss=3.45) olan toplamda 202 sporcu üzerinde yaptığı takım sporu yapan sporcuların benlik saygısı ve öfke belirtme biçimi arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada sporcuların basketbol, hentbol ve futbol ile ilgilenmelerine göre özgüven, kendine yetme, benlik saygısı, sürekli öfke, öfke içe ve öfke dışa ve öfkeyi kontrol altında tutma arasında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır (Certel ve ark. 2012).

Olmuş (2001) ergenlerin aile içi psikolojik durumlara göre öfke belirtme biçimlerini incelediği çalışmasında Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarz Ölçeği’ nin öfke alt ölçeklerinin ortalama değerlerini incelediğinde cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını; ergenlerin öfke düzey ve davranışının, doğum sırasına (ilk, ortanca veya son çocuk olmak) göre farklılık göstermediğini bulunmuştur. Araştırmada ergenin ailede tek

çocuk veya kardeş sahibi olması, öfke düzey ve davranışlarını etkileyen bir etmen olarak bulunmamıştır (Olmuş, 2001).

Deffenbacher ve Stark (1992) öfke kontrolü üzerine bilişsel ve fiziksel rahatlama tekniklerinin etkisini incelemek amacıyla iki deney ve bir kontrol grubu içeren bir araştırma yapmıştır. Deney gruplarından birine fiziksel diğerine bilişsel rahatla tekniği uygulamış en son kontrol grubuyla iki deney grubunu karşılaştırmıştır. Bilişsel rahatlama yöntemi uygulanan grubun fiziksel rahatlama yöntemine göre öfke düzeyini azaltıcı etkisi daha anlamlı bulunsa da her iki tekniğinde öfke düzeyini azaltıcı etkisi olduğu saptanmıştır (Deffenbacher ve ark. 1992).

Akdeniz (2007) lise öğrencilerinin öfke kontrolü eğitimi almasının öfke kontrolü becerilerine etkisi üzerine yaptığı çalışmada deney ve kontrol grupları ve ön test son test kullanarak sürekli öfke, öfke içe – dışı, öfke kontrol arasındaki farklılıkları karşılaştırmıştır. Sonucunda eğitim bitiminde deney grubundaki katılımcıların öfke kontrolü becerilerinde, kontrol grubundaki katılımcılara göre anlamlı seviyede artma olduğu ve öfke alt grupları puanlarında ise anlamlı azalma olduğu görülmüştür (Akdeniz, 2007).

Takım sporu ve bireysel spor yapan bireylerin saldırganlık düzeylerini saldırganlığı etkileyen bazı faktörler açısından 120 takım sporu ve 120 bireysel spor yapan bir örneklem grubuyla değerlendiren Tutkun ve arkadaşları (2010) öfke kontrolüne sahip sporcuların daha çok takım sporlarında olduğunu tespit etmişlerdir (Tutkun ve ark. 2010).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Modeli

Hipotezleri test etmek ve bazı soruların cevaplarını vermek için veriler toplanarak yürütülen betimsel tarama yöntemi bu araştırmada kullanılmıştır (Metin, 2014).

Bu araştırma ‘‘Tarama Modeli ve Betimleme Modeli’’ olarak tasarlanmıştır. Tarama modelleri, geçmişten günümüze gelen olayları gerçek hali ile tanılamayı amaçlayan araştırma yöntemidir. Açıklanmak istenen olguyu uygun bir şekilde seçmek göz önüne alınmalıdır (Karasar, 2005).

Betimsel tarama çalışmaları, kuramsal bir tarama yöntemi ile başlayarak ele alınan yazınların, yayın tarihi, araştırma modeli, yaklaşım ve görsel araştırma verileri gibi belirli araştırma kriterlerine göre tanımlama aşamasıyla devam ettirilir (King ve He, 2005).

Bu araştırmanın birinci aşamasında, üniversite öğrencilerinin cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, aile yapısı, aile aylık geliri, birey aylık geliri, spor yapma becerisi, çeşitli istatistiksel işlemler yaparak değerlendirdik. Araştırmanın ikinci aşamasında, ilişkisel tarama modeline uygun olarak öğrencilerin spor ile öfke arasındaki ilişki istatistiksel işlemler ile değerlendirdik.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini 2018–2019 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim gören 305 kadın ve 261 erkek olmak üzere toplam 566 örnek birey oluşturmaktadır. Örneklemin belirlemede uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Veri Toplama Teknikleri ve Araçları

Verilerin toplanması aşamasında, Hedlund ve Lindqvist (1984) tarafından geliştirilmiş olan ve Duyan ve Gelbal (2016) tarafından güvenilirlik ve geçerlik çalışması yapılan Edilgenlik, Girişkenlik ve Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) kullanılmıştır.

İnsanların edilgenlik, girişkenlik ve saldırganlık eğilimini belirlemeyi amaçlayan ölçeğin her bir alt ölçeğinde 10'ar madde olmak üzere toplamda 30 madde bulunmaktadır. Katılımcılardan maddelerde belirtilen her bir ifadeye, “Tam benim gibi = 1”, “Çoğu zaman benim gibi = 2”, “Kimi zaman benim gibi = 3” ve “Hiç benim gibi değil = 4” seçeneklerinden birini seçmesi istenmektedir. Ölçekte yer alan 3,6,11,13,16,21,25,26,27 ve 29. maddeler Edilgenlik Alt Ölçeği'ne, 1,2,4,8,9,14,18,19,20 ve 28. maddeler Girişkenlik Alt Ölçeği'ne 5,7,10,12,15,17,22,23,24 ve 30. maddeler Saldırganlık Alt Ölçeği'ne ait olup her bir alt ölçekten alınabilecek toplam puan 10 ile 40 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan düşük puanlar, edilgenlik, girişkenlik ya da saldırganlık özelliğinin yüksek, yüksek puanların ise, edilgenlik, girişkenlik ya da saldırganlık düzeyinin düşük olduğu anlamına gelmektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada, ölçekler aracılığı toplanan verilerin işlenmesiyle ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bunun için öncelikle, Atatürk Üniversitesi Karabekir Eğitim Fakültesi bünyesindeki öğrencilerin doldurduğu ölçekler detaylı bir şekilde gözden geçirilmiştir. Eksik ya da yanlış doldurulan 44 anket değerlendirmeye alınmamıştır. Daha sonra araştırmaya uygun olan anketler, bilgisayara aktarılıp, analizlere değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Verilerin analizi için; SPSS 22.00 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzdelik dağılım tanımlayıcı analiz teknikleri kullanılmıştır. Normal dağılım gösteren verilerde parametrik testlerden, iki farklı bağımsız değişkenler ile EGSÖ alt boyutlar arasındaki farklılaşmayı belirlemek için Bağımsız-Tek Örnek T Test ve ikiden fazla farklı değişken ile EGSÖ alt boyutlar arasındaki farklılaşmayı belirlemek için Tek-Yön Anova testi yaparak sonuçları $P < 0,05$ önem düzeyine göre değerlendirilmiştir. Normal dağılım göstermeyen verilerde nonparametrik testlerden, iki farklı bağımsız değişkenler ile EGSÖ alt boyutlar arasındaki farklılaşmayı belirlemek için Mann-Whitney Testi ve ikiden fazla farklı değişken ile EGSÖ alt boyutlar arasındaki farklılaşmayı belirlemek için Kruskal-Wallis testi yaparak sonuçları $P < 0,05$ önem düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Fakültesinde öğrenim gören 566 öğrenciden

toplanan veriler doğrultusunda geçerlik ve gúvenirlik analizine bakılmıştır. Buna gúre, EGSú envanterinin alt boyutlarının bu çalışma için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanmış, edilgenlik,715, girişkenlik, 669 ve saldırganlık için 727 olarak bulunmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin frekans dağılımları, öğrencilerin EGSÖ ile demografik özellikleri arasındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan analiz tabloları sunulmaktadır.

Tablo 1. *Normallik Dağılım Test Sonuçları*

	Girişkenlik	Saldırganlık	Edilgenlik
N	566	566	566
Mean	29,6237	26,1237	25,6979
Median	31,0000	27,0000	26,0000
Std. Deviation	4,41976	5,88975	5,86897
Skewness	-1,263	-,301	-,155
Std. Error of Skewness	,103	,103	,103
Kurtosis	2,547	,065	-,143
Std. Error of Kurtosis	,205	,205	,205
Minimum	9,00	10,00	10,00
Maximum	36,00	40,00	40,00

Normallik dağılım test sonuçları incelendiğinde Girişkenlik Skewness değeri (çarpıklık) -1,263 ve Kurtosis değeri (basıklık) 2,547, Saldırganlık Skewness değeri (çarpıklık) -,301 ve Kurtosis değeri (basıklık) ,065 ve Edilgenlik Skewness değeri (çarpıklık) -,155 ve Kurtosis değeri (basıklık) -,143 olduğu tespit edilmiştir. Girişkenlik Skewness ve Kurtosis değerlerinin +1,96 ve -1,96 aralığında olmadığını ve çıkan bu istatistiksel analiz sonuçları verilerinin normal dağılım göstermediklerini ve non parametrik testler uygulanması gerektiği gözlemlenmiştir. Saldırganlık ve Edilgenlik Skewness ve Kurtosis değerlerinin +1,96 ve -1,96 aralığında olduğunu ve çıkan bu istatistiksel analiz sonuçları verilerin normal dağılım gösterdiğini ve parametrik testler uygulanması gerektiği tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet	N	%	Toplam %
Kadın	305	53,9	53,9
Erkek	261	46,1	100,0
Toplam	566	100,0	

Araştırma 305 kadın(x=%53,9) ve 261 erkek(x=%46,1) olmak üzere toplam 566 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri

Sınıf Düzeyi	N	%	Toplam %
1. sınıf	147	26,0	26,0
2. sınıf	204	36,0	62,0
3. sınıf	121	21,4	83,4
4. sınıf	94	16,6	100,0
Toplam	566	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyi dağılımları incelendiğinde 147'nin(%26,0) 1. sınıf, 204'nün(%36,0) 2. sınıf, 121'nin(%21,4) 3.sınıf ve 94(%16,6) öğrencinin de 4. sınıf düzeyinde öğrenim görmekte oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Görmekte Oldukları Bölüm

Öğrenim Görmekte Olduğunuz Bölüm	N	%	Toplam %
Psikolojik Rehberlik ve Danışmanlık	156	27,6	27,6
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	107	18,9	46,5
Sınıf Öğretmenliği	127	22,4	68,9
Okul Öncesi	66	11,7	80,6
Beden Eğitimi ve Spor	110	19,4	100,0
Toplam	566	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları bölüm dağılımlarını incelediğimizde 156'nın(%27,6) Psikolojik Rehberlik ve Danışmanlık, 107'nin(%18,9) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, 127'nin(%22,4) Sınıf Öğretmenliği, 66'nın(%11,7) Okul Öncesi ve 110'nun(%19,4) Beden Eğitimi ve Spor bölümünde öğrenim görmekte olduğunu gözlemledik.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aile Yapısı

Aile yapısı	N	%	Toplam %
Çekirdek aile	447	79,0	79,0
Geniş aile	102	18,0	97,0
Parçalanmış aile	17	3,0	100,0
Toplam	566	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin aile yapıları dağılımları incelendiğinde ağırlıklı olarak 447(%79,0) öğrencinin çekirdek aile yapısında olduğunu, 102(%18,0) öğrencinin geniş aile ve 17(%3,0) öğrencinin ise parçalanmış aile yapısında oldukları görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yerleşim Birimi

Ailenizin yerleşim birimi	N	%	Toplam %
Köy	102	18,0	18,0
Kasaba	66	11,7	29,7
Şehir/Büyükşehir	398	70,3	100,0
Toplam	566	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin yerleşim birimlerini incelendiğinde 102'nin(%18,0) köyde, 66'nın(%11,7) kasabada ve ağırlıklı olarak 398'ninde(70,3) şehir/büyükşehirde oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aile Aylık Gelir Dağılımı

Gelir Düzeyi	N	%	Toplam %
1600 TL Altı	107	18,9	18,9
1601-3500 TL Arası	258	45,6	64,5
3501-5500 TL Arası	147	26,0	90,5
5501 TL Üzeri	54	9,5	100,0
Toplam	566	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel aylık gelir dağılımları incelendiğinde ağırlıklı 258(%45,6) öğrencinin 1601-3500 tl arası gelir düzeyinde oldukları gözlemlenmiştir. Diğer öğrencilerden 107'nin(%18,9) 1600 tl altı, 147'nin(%26,0) 3501-5500 tl arası ve 54'nünde(%9,5) 5501 tl üzeri dağılımda oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sportif Aktivite Yapma Durumları Dağılımı

Sportif Aktivite Yapma	N	%	Toplam %
Evet	272	48,1	48,1
Hayır	294	51,9	100,0
Toplam	566	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin sportif aktivite yapma durumlarının dağılımını incelendiğinde 272(%48,1) öğrencinin sportif aktivite yaptığı ve 294(%51,9) öğrencinin ise sportif aktivite yapmadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Haftalık Sportif Aktivite Yapma Sürelerine Göre Dağılımı

Sportif Aktivite Süresi	N	%	Toplam %
2 Saat Altı	130	47,8	47,8
3-4 Saat Arası	71	26,1	73,9
5 Saat Üzeri	71	26,1	100,0
Toplam	272	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin sportif aktivite yapma sürelerine göre dağılımlarını incelendiğinde ağırlıklı olarak 130(%47,8) öğrencinin 2 saat altı sportif aktivite yaptığı, 71(%26,1) öğrencinin 3-4 saat arası sportif aktivite yaptığı ve 71(%26,1) öğrencinin de 5 saat üzeri sportif aktivite yaptığı gözlemlenmiştir.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sportif Aktivite Yapma Türlerine Göre Dağılımı

Sportif Aktivite Türü	N	%	Toplam %
Bireysel Spor	126	46,3	46,3
Takım Sportu	96	35,3	81,6
Her İkisi	50	18,4	100,0
Toplam	272	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü dağılımlarını incelendiğinde ağırlıklı olarak 126(%46,3) öğrencinin bireysel spor, 96(%35,3) öğrencinin takım sporu ve 50(%18,4) öğrencinin de her iki sporu yaptığı gözlenmiştir.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sportif Aktivite Yapma Amacına Göre Dağılımı

Hangi Amaçla Sportif Aktivite Yapıyorsunuz	N	%	Toplam %
Sağlık	115	42,3	42,3
Sosyal Aktivite	138	50,7	93,0
Ekonomik Kazanç	19	7,0	100,0
Toplam	272	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin sportif aktivite yapma amacına göre dağılımları incelendiğinde ağırlıklı olarak 138(%50,7) öğrencinin sosyal aktivite amaçlı, 115(%42,3) öğrencinin sağlıklı yaşam için ve 19(%7,0) öğrencinin de ekonomik kazanç için sportif aktivite yaptığı gözlemlenmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

EGS Ölçeği Alt Boyutları	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p	
Saldırganlık	Kadın 1	305	24,9836	5,81709	-5,087	,000	2>1
	Erkek 2	261	27,4559	5,70180			
Edilgenlik	Kadın 1	305	25,5377	5,67828	-,702	,483	
	Erkek 2	261	25,8851	6,08989			

Öğrencilerin cinsiyetleri ile EGS ölçeği saldırganlık alt boyutunda yapılan t testi analiz sonrasında $p<,050$ düzeyinde, anlamlı farklılık olduğunu erkek öğrencilerin saldırganlık düzeyinin kadın öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile EGS ölçeği edilgenlik alt boyutunda ise yapılan t testi analizi sonrasında $p<,050$ düzeyinde, anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 13. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney Test Sonuçları

	Cinsiyet	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Girişkenlik	Kadın	305	289,52	88303,00
	Erkek	261	276,47	72158,00
	Toplam	566		

Girişkenlik	
Mann-Whitney U	37967,000
Wilcoxon W	72158,000
Z	-,950
Asymp. Sig. (2-tailed)	,342

Öğrencilerin cinsiyetleri ile EGS ölçeği girişkenlik alt boyutunda $p < ,050$ düzeyinde, anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Sınıf Düzey Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları

EGS Ölçeği Alt Boyutları	Sınıf Düzeyi	N	X	Ss	F	p
Saldırganlık	1. sınıf	147	25,8503	5,99012		
	2. sınıf	204	26,1275	5,91178		
	3. sınıf	121	25,9669	5,51503	,481	,666
	4. sınıf	94	26,7447	6,19215		
	Toplam	566	26,1237	5,88975		
Edilgenlik	1. sınıf	147	24,8776	6,03630		
	2. sınıf	204	26,4020	5,45516		
	3. sınıf	121	25,6529	5,87326	1,980	,116
	4. sınıf	94	25,5106	6,35634		
	Toplam	566	25,6979	5,86897		

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile EGS ölçeği saldırganlık ve edilgenlik alt boyutlarının karşılaştırılması için yaptığımız tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 15. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Sınıf Düzey Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	Mean Rank
Girişkenlik	1. sınıf	147	252,78
	2. sınıf	204	277,59
	3. sınıf	121	291,19
	4. sınıf	94	334,46
	Toplam	566	

Girişkenlik	
Chi-Square	14,952
Df	3
Asymp. Sig.	,002

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile EGS ölçeği girişkenlik alt boyutu karşılaştırılması için yapılan Kruskal-Wallis testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Girişkenlik düzeyinin en düşük 1. sınıftaki öğrencilerde ve en yüksek 4.sınıf öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Çıkan diğer bir sonuca göre ise öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça girişkenlik düzeyinin de paralel olarak artmakta olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Aile Yapıları Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları

EGS Ölçeği Alt Boyutları	Aile Yapısı	N	X	Ss	F	p
Saldırganlık	Çekirdek aile	447	26,0984	5,81510	,027	,974
	Geniş aile	102	26,2451	6,36425		
	Parçalanmış aile	17	26,0588	5,15353		
	Toplam	566	26,1237	5,88975		
Edilgenlik	Çekirdek aile	447	25,6152	5,87192	,382	,683
	Geniş aile	102	26,1373	5,92033		
	Parçalanmış aile	17	25,2353	5,68473		
	Toplam	566	25,6979	5,86897		

Öğrencilerin aile yapıları ile EGS ölçeği saldırganlık ve edilgenlik alt boyut düzeylerinin karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 17. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Aile Yapısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Aile yapısı	N	Mean Rank
Girişkenlik	Çekirdek aile	447	286,85
	Geniş aile	102	267,32
	Parçalanmış aile	17	292,41
	Toplam	566	

Girişkenlik	
Chi-Square	1,245
Df	2
Asymp. Sig.	,537

Öğrencilerin aile yapıları ile EGS ölçeği girişkenlik alt boyutu karşılaştırılması için yapılan Kruskal-Wallis testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 18. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları

EGS Ölçeği Alt Boyutları	Yerleşim Birimi	N	X	Ss	F	p
Saldırganlık	Köy	102	26,1667	6,64232	,090	,914
	Kasaba	66	26,3939	5,30857		
	Şehir/Büyükşehir	398	26,0678	5,78915		
	Toplam	566	26,1237	5,88975		
Edilgenlik	Köy	102	26,4314	5,97935	1,335	,264
	Kasaba	66	26,1061	5,74089		
	Şehir/Büyükşehir	398	25,4422	5,85642		
	Toplam	566	25,6979	5,86897		

Öğrencilerin yerleşim birimleri ile EGS ölçeği saldırganlık ve edilgenlik alt boyut düzeylerinin karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 19. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Ailenizin yerleşim birimi	N	Mean Rank
Girişkenlik	Köy	102	231,20
	Kasaba	66	282,83
	Şehir/Büyükşehir	398	297,02
	Toplam	566	

Girişkenlik	
Chi-Square	13,243
Df	2
Asymp. Sig.	,001

Öğrencilerin yerleşim birimleri ile EGS ölçeği girişkenlik alt boyutu karşılaştırılması için yapılan Kruskal-Wallis testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğunu girişkenlik düzeyinin en düşük yerleşim birimi köy olan öğrencilerde ve en yüksek ise yerleşim birimi şehir/büyükşehirde olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Çıkan diğer bir sonuca göre ise öğrencilerin yerleşim birimi düzeyi arttıkça girişkenlik düzeyinin de paralel olarak artmakta olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları

EGS Ölçeği Alt Boyutları	Gelir Düzeyi	N	X	Ss	F	P	
Saldırganlık	1600 TL altı	107	26,3178	6,32396	,621	,602	
	1601-3500 TL arası	258	25,8798	5,93980			
	3501-5500 TL arası	147	26,0748	5,43087			
	5501 TL üzeri	54	27,0370	6,02186			
	Toplam	566	26,1237	5,88975			
Edilgenlik	1600 TL altı	107	25,5981	6,44989	2,379	,040	$2 > 4$
	1601-3500 TL arası	258	26,1589	5,79832			
	3501-5500 TL arası	147	25,6463	5,47448			
	5501 TL üzeri	54	23,8333	5,81394			
	Toplam	566	25,6979	5,86897			

Öğrencilerin gelir düzeyleri ve EGS ölçeği saldırganlık ve edilgenlik alt boyut düzeylerinin karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde edilgenlik alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Gelir düzeyi 1601-3500 tl olan öğrencilerin edilgenlik düzeyinin gelir düzeyi 5501 tl üzeri olan öğrencilerden yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 21. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Ailenizin toplam aylık gelir düzeyi	N	Mean Rank
Girişkenlik	1600 TL altı	107	240,79
	1601-3500 TL arası	258	276,37
	3501-5500 TL arası	147	313,27
	5501 TL üzeri	54	321,14
	Toplam	566	

Girişkenlik	
Chi-Square	15,624
Df	3
Asymp. Sig.	,001

Öğrencilerin aile gelir düzeyi ile EGS ölçeği girişkenlik alt boyutu karşılaştırılması için yapılan Kruskal-Wallis testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğunu girişkenlik düzeyinin en düşük gelir düzeyi 1600 tl olan öğrencilerde ve en yüksek ise gelir düzeyi 5501 tl üzeri olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Çıkan diğer bir sonuca göre ise öğrencilerin gelir düzeyi arttıkça girişkenlik düzeyinin de paralel olarak artmakta olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 22. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik alt Boyutlarının Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

EGS Ölçeği Alt Boyutları	Sportif Aktivite	N	X	Ss	t	p
Saldırganlık	Evet	272	26,4706	5,77875	,232	,630
	Hayır	294	25,8027	5,98250		
Edilgenlik	Evet	272	25,0993	6,26721	6,088	,019
	Hayır	294	26,2517	5,42695		

Öğrencilerin spor yapma durumları ile EGS ölçeği edilgenlik alt boyutunda yapılan t testi analiz sonrasında $p < ,050$ düzeyinde, anlamlı farklılık olduğunu spor yapmayan öğrencilerin edilgenlik düzeyinin spor yapan öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin spor yapma durumları ile EGS ölçeği saldırganlık alt boyutunda ise yapılan t testi analiz sonrasında $p < ,050$ düzeyinde, anlamlı farklılık olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 23. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney Test Sonuçları

	Sportif Aktivite	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Girişkenlik	Evet	272	296,92	80761,00
	Hayır	294	271,09	79700,00
	Toplam	566		
Girişkenlik				
Mann-Whitney U		36335,000		
Wilcoxon W		79700,000		
Z		-1,884		
Asymp. Sig. (2-tailed)		,060		

Öğrencilerin sportif aktivite yapma durumları ile EGS ölçeği girişkenlik alt boyutunda $p < ,050$ düzeyinde, anlamlı farklılık olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 24. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları

EGS Ölçeği Alt Boyutları	Sportif Aktivite Süreleri	N	X	Ss	F	P
Saldırganlık	2 saat altı	130	26,8308	5,67210	1,303	,273
	3-4 saat arası	71	25,5211	6,15945		
	5 saat üzeri	71	26,7606	5,55097		
	Toplam	272	26,4706	5,77875		
Edilgenlik	2 saat altı	130	25,2923	6,39458	,132	,876
	3-4 saat arası	71	24,8310	5,68202		
	5 saat üzeri	71	25,0141	6,65366		
	Toplam	272	25,0993	6,26721		

Öğrencilerin sportif aktivite yapma süreleri ile EGS ölçeği saldırganlık ve edilgenlik alt boyut düzeylerinin karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 25. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Sportif Aktivite Süreleri	N	Mean Rank
Girişkenlik	2 saat altı	130	139,87
	3-4 saat arası	71	129,76
	5 saat üzeri	71	137,06
	Toplam	272	

Girişkenlik	
Chi-Square	,769
Df	2
Asymp. Sig.	,681

Öğrencilerin sportif aktivite yapma süreleri ile EGS ölçeği girişkenlik alt boyutu karşılaştırılması için yapılan Kruskal-Wallis testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 26. Öğrencilerin EGS Ölçeği Saldırganlık ve Edilgenlik Alt boyut Puanlarının Sportif Aktivite Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları

EGS Ölçeği Alt Boyutları	Sportif Aktivite Türü	N	X	Ss	F	P
Saldırganlık	Bireysel Spor	126	26,7302	5,79712	,505	,604
	Takım Sportu	96	26,5000	5,79837		
	Her İkisi	50	25,7600	5,75188		
	Toplam	272	26,4706	5,77875		
Edilgenlik	Bireysel Spor	126	24,9841	6,47949	,041	,960
	Takım Sportu	96	25,1771	6,18997		
	Her İkisi	50	25,2400	5,98147		
	Toplam	272	25,0993	6,26721		

Öğrencilerin sportif aktivite türleri ile EGS ölçeği saldırganlık ve edilgenlik alt boyut düzeylerinin karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Sportif Aktivite Türü	N	Mean Rank
Girişkenlik	Bireysel Spor	126	145,87
	Takım Sportu	96	123,55
	Her İkisi	50	137,76
	Toplam	272	

Girişkenlik	
Chi-Square	4,432
df	2
Asymp. Sig.	,109

Öğrencilerin sportif aktivite türleri ile EGS ölçeği girişkenlik alt boyutu karşılaştırılması için yapılan Kruskal-Wallis testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 28. Öğrencilerin Saldırganlık ve Edilgenlik Puanlarının Sportif Aktivite Amacı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analiz Testi Sonuçları

EGS Ölçeği Alt Boyutları	Sportif Aktivite Amacı	N	X	Ss	F	P
Saldırganlık	Sağlık	115	26,4957	6,60857	,272	,762
	Sosyal aktivite	138	26,3261	5,07486		
	Ekonomik kazanç	19	27,3684	5,39764		
	Toplam	272	26,4706	5,77875		
Edilgenlik	Sağlık	115	24,6348	7,09624	,627	,535
	Sosyal aktivite	138	25,5145	5,52398		
	Ekonomik kazanç	19	24,8947	6,11823		
	Toplam	272	25,0993	6,26721		

Öğrencilerin sportif aktivite amaçları ile EGS ölçeği saldırganlık ve edilgenlik alt boyut düzeylerinin karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 29. Öğrencilerin EGS Ölçeği Girişkenlik Alt Boyut Puanlarının Sportif Aktivite Yapma Süresi Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları

	Sportif Aktivite Amacı	N	Mean Rank
Girişkenlik	Sağlık	115	142,06
	Sosyal aktivite	138	133,24
	Ekonomik kazanç	19	126,53
	Toplam	272	

Girişkenlik	
Chi-Square	1,124
Df	2
Asymp. Sig.	,570

Öğrencilerin sportif aktivite amaçları ile EGS ölçeği girişkenlik alt boyutu karşılaştırılması için yapılan Kruskal-Wallis testi sonrasında $p < ,050$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada öğretmen adaylarının öfke kontrol düzeylerini spor ve farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Bu çalışma Erzurum Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 305 kadın, 261 erkek olmak üzere toplam 566 örnek bireyden oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin 272'si sportif aktivite yaptığını belirtirken 294 öğrenci ise sportif aktivite yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile Edilgenlik, Girişkenlik, Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) saldırganlık alt boyutunda yaptığımız analiz sonrasında anlamlı farklılık olduğunu erkek öğrencilerin saldırganlık düzeyinin kadın öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile Edilgenlik, Girişkenlik, Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) ölçeği edilgenlik ve girişkenlik alt boyutlarında ise anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Üzüm ve arkadaşları (2016) spor yapan ve yapmayan bireylerde öfke düzeyleri ile öfke tarzları arasındaki ilişkiyi incelenmek amacıyla yaptıkları örneklem grubunu Bolu, Düzce ve Ankara illerinde spor yapan ve spor yapmayan 177 erkek, 141 kadın olmak üzere toplam 318 kişinin oluşturduğu çalışmalarında cinsiyet ile öfke arasında anlamlı bir fark bulamamış ancak öfke kontrolü alt boyutunda erkeklerin aritmetik ortalamasının kadınlardan yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Albayrak ve Kutlu (2010) 16-18 yaş arası ergenlerin öfke ifade tarzını ve çeşitli etkenlerle arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmalarında kadın öğrencilerinin öfke kontrol puanlarının erkek öğrencilerden daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmaların sonuçları bulgularımızı desteklemektedir. Anderson ve Huesmann (2003) erkeklerin saldırganlıklarının kızlardan daha yüksek düzeyde olmasını biyolojik nedenlere; testosteron düzeyinin erkeklerde daha yüksek olmasına bağlamaktadır. Ayrıca Türk aile modelinde bulunan ataerkil yapının erkeklerde saldırganlığı artırdığı düşünülebilir. Dervent ve arkadaşları (2010) lise öğrencilerinin sportif etkinliklere katılımları ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediğinde ise cinsiyetler arasında edilgenlik ve saldırganlık alt boyutunda anlamlı fark olmadığını tespit etmiştir. Takım sporu ve bireysel spor yapan kişilerin saldırganlık seviyelerini, saldırganlığı etkileyen bazı etkenler açısından değerlendiren Tutkun ve arkadaşları (2010) bayan sporcuların saldırganlık puanlarının erkek sporculardan daha yüksek olduğunu bulmuştur. Çalışmanın bulguları verilerimizle örtüşmemektedir. Certel

ve Bahadır'ın (2012) farklı kulüplerde takım sporu yapan sporcuların benlik saygısı ve öfke tarzları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmanın bulgularına göre ise kadın veya erkek sporcu olmanın; benlik saygısı ve öfke tarzı arasındaki ilişkide anlamlı bir fark oluşturmadığıdır. Kick boks yapan bireylerin öfke ve saldırganlık düzeyleri hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla 50 kadın, 155 erkek toplam 205 katılımcı ile Tekin ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan çalışmada, cinsiyetler açısından öfke ifade tarzlarında herhangi bir farka rastlanmamıştır.

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile Edilgenlik, Girişkenlik, Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) girişkenlik alt boyutunda yaptığımız analiz sonrasında anlamlı farklılık olduğunu; girişkenlik düzeyinin en düşük 1. sınıftaki öğrencilerde ve en yüksek 4.sınıf öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Sonuca göre öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça girişkenlik düzeyinin de paralel olarak artmakta olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile Edilgenlik, Girişkenlik, Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) saldırganlık ve edilgenlik alt boyutlarının karşılaştırılması için yaptığımız analiz sonrasında ise anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmasına rağmen saldırganlığın en yüksek puanı 4. sınıflarda olduğu görülmüştür. Yöndem ve Bıçak (2008) Eğitim Fakültesindeki öğrencilerin farklı etkenlere göre öfke düzey ve tarzlarını incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada sınıf düzeyi etkenine göre öfke düzeyi ve tarzlarında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Camadan ve Yazıcı (2017) üniversite öğrencilerinde gözlenen saldırganlık eğilimlerini inceledikleri 1. Sınıflardan 879, 2. Sınıflardan 896, 3. Sınıflardan 541, 4 sınıflardan 428 katılımcı ile gerçekleştirdikleri çalışmada öğrencilerin saldırganlıklarının oldukları sınıf seviyesine göre anlamlı farklılık göstermediğini bulmuş ancak 1. Sınıf öğrencilerinin 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinden daha saldırgan olduğu sonucuna varmışlardır. Albayrak Sargın (2008) ergenlikteki öğrencilerin saldırgan davranışları ile öfke arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmasında ve Tok (2001) cinsiyet rolleri ile ilgili farklı değişmez fikirlere sahip üniversite öğrencilerinin saldırganlık seviyelerini inceleyen çalışmasında sınıf düzeyi arttıkça saldırganlığın arttığını ifade etmişlerdir. Son sınıftaki öğrencilerin iş bulma konusunda kaygı düzeylerinin artması, okul sonrası yeni bir hayata başlamanın vermiş olduğu endişe düzeyinin artması sonucu öfke düzeylerinde artış olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin aile yapıları bulgularını incelediğimizde çoğunluk öğrencinin çekirdek aile yapısında olduğunu ve en az öğrencinin ise parçalanmış aile yapısında oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin aile yapıları ile Edilgenlik, Girişkenlik, Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) saldırganlık, girişkenlik ve edilgenlik alt boyut düzeylerinin karşılaştırılması için yapılan

analiz sonrasında anlamı farklılık olmadığını fakat geniş aile yapısındaki öğrencilerin girişkenliklerinin daha düşük olduğu bulunmuştur. Akdeniz ve arkadaşlarının (2017) üniversite öğrencilerinin öfke düzeylerini karşılaştırdıkları çalışmasındaki parçalanmış aile yapısına sahip öğrencilerin öfke düzeylerinin çekirdek aile yapısındaki öğrencilerden yüksek olduğu sonucu bulgularımızla örtüşmemektedir.

Öğrencilerin yerleşim birimleri ile Edilgenlik, Girişkenlik, Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) girişkenlik alt boyutunda anlamı farklılık olduğunu; girişkenlik düzeyinin en düşük yerleşim birimi köy olan öğrencilerde ve en yüksek ise yerleşim birimi şehir/büyükşehir olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Çıkan diğer bir sonuca göre ise öğrencilerin yerleşim birimi düzeyi arttıkça girişkenlik düzeyinin de paralel olarak artmakta olduğu gözlemlenmiştir. Büyükşehirde yaşayanların öfke kontrolünün alt boyutlarından olan girişkenlik düzeylerinin yüksek olmasında kent yaşamının sosyo-kültürel yapısı, şehirlerin gelişmişlik düzeyi, kaynaklara ulaşmada yaşanan kolaylıklar gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin yerleşim birimleri ile Edilgenlik, Girişkenlik, Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) saldırganlık ve edilgenlik alt boyutlarında ise anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Erden (2007) Abant İzzet Baysal Üniversitesi eğitim bölümleri son sınıf öğrencilerinin saldırganlık seviyesini incelediğinde üniversite öğrencilerinin saldırganlıklarının üniversiteye geçmeden önce yaşadıkları yere göre yapılan incelemede anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmanın verileri bulgularımızı desteklemektedir. Tok (2001) cinsiyet rolleri ile ilgili farklı değişmez fikirlere sahip üniversite öğrencilerinin saldırganlık seviyelerini inceleyen çalışmasında büyükşehirde yaşayan öğrencilerin saldırganlıklarının köy, kasaba ve ilçede yaşayanlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Öğrencilerin aile gelir düzeyleri ve Edilgenlik, Girişkenlik, Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) saldırganlık, girişkenlik ve edilgenlik alt boyut düzeylerinin karşılaştırılması için yaptığımız analiz sonrasında edilgenlik ve girişkenlik alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Aile gelir düzeyi 1601-3500 tl olan öğrencilerin edilgenlik düzeyinin gelir düzeyi 5501 tl üzeri olan öğrencilerden yüksek olduğunu ve gelir düzeyi arttıkça girişkenlik düzeyinin de paralel olarak artmakta olduğu gözlemlenmiştir. Bireylerin ekonomik yönden eksik olmaları gündelik hayatlarında veya eğitim ortamlarında bazı gereksinimlerini gidermede güçlük çekmelerine neden olabilir. Morris ve Maisto (2010) gereksinimlerini gideremeyen kişilerin gerilim ve engellenmişlik yaşadıklarından saldırgan davranışlar sergileyebildiklerini ifade etmiştir. Gelir düzeyinin artması bireylerde özgüveni yükseltebilir

ve bu durum bireylerin farklı bakış açıları geliştirmesine ve girişimcilik seviyelerini üst düzeye taşımalarına katkı sağlayabilir. Ağlamaz (2006) lise öğrencilerinin saldırganlık puanlarını çeşitli değişkenler açısından incelediğinde ailesinin aylık ekonomik geliri düşük olanların yüksek olanlara göre saldırganlıklarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Günaydın (2008) ise orta öğretim öğrencilerinin saldırganlık seviyelerinin aile ortamı ile ilişkisini araştırdığı çalışmasında ailesinin sosyoekonomik düzeyi yüksek olanların düşük olanlara göre saldırganlık seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşırken Erden (2007) Abant İzzet Baysal Üniversitesi eğitim bölümleri son sınıf öğrencilerinin saldırganlık seviyesini incelediği çalışmasında saldırganlığın ailenin aylık ekonomik gelirine göre farklılaşmadığını belirtmiştir.

Öğrencilerin sportif aktivite yapma durumları ile Edilgenlik, Girişkenlik, Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) edilgenlik alt boyutunda yapılan analiz sonrasında anlamlı farklılık olduğunu tespit edip sportif aktivite yapmayan öğrencilerin edilgenlik düzeyinin sportif aktivite yapan öğrencilerden yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin sportif aktivite yapma durumları ile öfke kontrol düzeyi saldırganlık ve girişkenlik alt boyutlarında ise yapılan analiz sonrasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Sezan (2016) spor yapan (502 katılımcı) ve spor yapmayan (531 katılımcı) üniversite öğrencilerinin öfke belirtme şeklini incelediği çalışmasında spor yapan öğrencilerin öfke düzeylerinin yapmayanlara oranla yüksek olduğunu tespit etmiştir. Temel ve arkadaşları (2015) öğretmenlerin çeşitli değişkenler açısından öfke düzeylerinin ve tarzlarının ilişkilendirilmesi amacıyla yaptıkları çalışmada spor yapan 60 öğretmenin dışa vurulan öfke düzeylerinin yüksek olduğunu, spor yapan öğretmenlerin öfkelerini spor yapmayan 93 öğretmene göre daha kolay yansıtabildiklerini ortaya koymuştur. Sporcuların şiddete maruz kalmaları ile öfke düzeylerini değerlendiren Karagün ve Çağlayan (2014) öfke ifade tarzlarının artışıyla birlikte öfke kontrolünün de arttığını gözlemlemiştir. Farklı liglerde oynayan futbolcuların kişilik tipleri ile öfke belirtme şekillerinin incelendiği çalışmada Yıldız ve arkadaşları (2008) sporcuların, öfkelerini dışarı çıkartamayıp, bastırmaya uğraştıklarını, beyinsel olarak oluşan öfkenin gittikçe farklı seviyelere ulaştığını ve insanda değişik durumlarla dışa yansıdığını ifade etmiştir. Certel ve Bahadır (2012) takım sporu yapan sporcularda benlik saygısı ve sürekli öfke ve öfke ifade tarz ilişkisinin incelenmek için yaptıkları çalışmada sporcuların öfkelerini kontrol etmede daha başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Buda çalışmamızla paralellik göstermektedir. Dervent (2007) lise öğrencilerinin saldırganlık seviyeleri ve sportif etkinliklere katılımı ilişkisini araştırdığı çalışmasında spor yapanların, spor yapmayanlara göre daha atılgan

olduklarını ancak saldırganlık özellikleri açısından spor yapanlar ve yapmayanlar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını belirtmiştir. Farklı sonuçlar karşımıza çıksa da sportif etkinlikler, antrenman ve müsabakalar sporun gereği olarak kazanma hırsını ve saldırganlığı artırmaktadır. Bunun yanı sıra sporda olgunlaşmayla beraber saldırganlık düzeyinde düşüş olması doğal karşılanabilir. Rekreatif amaçlı spor yapan bireylerin saldırganlık düzeylerinin düşük olması ise doğal karşılanabilir ve beklenen bir sonuç olarak düşünülebilir.

Öğrencilerin sportif aktivite yapma süreleri, sportif aktivite türleri ve sportif aktivite yapma amaçları ile Edilgenlik, Girişkenlik, Saldırganlık Ölçeği (EGSÖ) saldırganlık, girişkenlik ve edilgenlik alt boyutları arasında yapılan analiz sonrasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmesine rağmen saldırganlık alt boyutunda haftada daha az spor yapan bireylerin saldırganlık düzeyinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Üzüm ve arkadaşları (2016) spor yapan ve yapmayan bireylerde öfke seviyeleri ile öfke tarzları arasındaki ilişkiyi incelenmek amacıyla yaptıkları çalışmalarında spor yapma sıklığı ile öfke arasındaki ilişki arasında anlamlı fark bulmuş sürekli öfke alt boyutunda haftada 7 kez ve üzeri spor yapanların ortalamasının haftada 1-3 kez arası spor yapanlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Certel ve Bahadır'ın (2012) farklı kulüplerde takım sporu yapan sporcuların benlik saygısı ve öfke tarzları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmanın bulgularına göre 1-9 yıl arası spor yapan sporcuların 10-14 yıl arası spor yapan sporculara göre dışa yönelik öfke biçimlerini daha fazla kullandıkları görülmektedir. Kızmaz (2004) bireysel spor ve takım sporu yapan sporcuların kişilik özelliklerini karşılaştırdığı araştırmasında sporcunun spor yapma zamanı arttıkça, sosyal olgunluk ve beceri yönünün diğerlerinin haklarını gözetken, kendine güven duyan, zarar vermeme özelliklerinin geliştiğini belirtmektedir. Farklı liglerde oynayan futbolcuların kişilik tipleri ile öfke belirtme şekillerinin incelendiği çalışmada Yıldız ve arkadaşları (2008) ise sporcuların spor yaptıkları zamanın kısalığının ya da uzunluğunun öfke biçiminde ve kontrolünde bir etkisinin olmadığını ortaya koymuştur. Bu çalışma verilerimizi desteklemektedir.

Uluşık ve Pepe (2015) ortaöğrenim öğrencilerinden spor yapan ve yapmayanların stres ve saldırganlık seviyelerine yönelik yaptıkları çalışmada, Demir ve ark.(2017) sporcuların öfke belirtme biçimlerini incelediği çalışmada bireysel spor yapanların dışa yönelik öfkelerinin daha fazla olduğunu, bireysel sporcularının takım sporu ile uğraşanlara göre daha saldırgan davranış içinde olduklarını tespit etmişlerdir. Takım sporu ve bireysel spor yapan bireylerin saldırganlık seviyelerini saldırganlığı etkileyen bazı etkenler yönünden 120 takım sporu ve 120 bireysel spor yapan bir örneklem grubuyla değerlendiren Tutkun ve

arkadaşları (2010) öfke kontrolüne sahip sporcuların daha çok takım sporlarında olduğunu tespit etmişlerdir. Bu araştırmaların sonuçları bulgularımızı destekler niteliktedir. Çalışmamızda anlamlı fark olmamasına karşın bireysel spor yapanların saldırganlık düzeylerinin yüksek olduğunu gözlemledik. Spor dalına özgü yapının bireysel spor yapanların saldırganlık düzeyini artırdığı düşünülebilir.

Öğrencilerin sportif etkinlik yapma amacına göre dağılımları incelendiğinde ise çoğunluğun sosyal aktivite amaçlı az bir kısmının ise ekonomik kazanç için sportif aktivite yaptığı gözlemlenmiş ve ekonomik amaçlı spor yapan bireylerin girişkenlik düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Şahan (2008) üniversite öğrencilerinin sosyalleşme aşamasında spor etkinliklerinin etkisini incelediğinde sağlıklı yaşam amacının %28 oranla diğer tercihlerden daha önce geldiğini bulmuştur. Çalışmamızda da sağlık amacı ön plana çıkmıştır.

Spor; bireyin fiziksel, zihinsel ve ruhsal olarak gelişimine katkı sunmaktadır. Sporu profesyonel olarak icra edenlerin dışında sportif aktivitelere katılım sağlıklı bir yaşam için bireylerin öncelikli tercih nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüz şartlarında sportif aktivitelerinden uzak yaşam sürdürmenin birçok hastalığa neden olduğu hekimler ve spor bilimcilerince yazılı ve görsel medyada dile getirilmektedir. Spor aynı zamanda bireyin sosyalleşmesine de yardımcı olmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin öfke kontrollerinin gelişmesi için yaşamın ilk yıllarından itibaren öfkenin ifade edilmesine olanak verilmeli ve bunun en doğru şekilde nasıl gerçekleşeceğinin eğitimleri önemsenmelidir. Öfkenin doğal ve evrensel bir duygu olduğunun ve dışarıya uygun yöntemlerle yansıtılması gerektiği çocukluktan itibaren öğrenilmeli ve öğretilmelidir.

Üniversite öğrencilerinin öfke kontrol düzeyleri spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi çalışmasının daha geniş bir sürede ve daha fazla örnekleme ulaşarak daha fazla çalışma yapılması daha kapsamlı sonuçlar alınabilmesi yönünden önerilir.

KAYNAKÇA

- Ağlamaz, T. (2006). Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Puanlarının Kendini Açma Davranışı, Okul Türü, Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Anne-Baba Öğrenim Düzeyi ve Ailenin Aylık Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Akdeniz, H. Demirci, D. Sekban, G. ve Yurtsever, Y. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Öfke Düzeylerinin Karşılaştırılması (Kocaeli Üniversitesi Örneği). Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi, 1 (1), 46-60.
- Akdeniz, M. (2007). Öfke Kontrolü Eğitiminin Lise Öğrencilerinin Öfke Kontrolü Becerilerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Albayrak Sargın, Y. (2008). Ergenlik Dönemindeki Öğrencilerin Saldırgan Davranışları İle Öfke Ve Sosyal Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Albayrak, B. Kutlu, Y. (2009) Ergenlerde Öfke İfade Tazı Ve İlişkili Faktörler. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim Ve Sanatı Dergisi, 2(3):57-69.
- Anderson, C. A. Huesmann, L. R. (2003). Human Aggression: A Social Cognitive View. In Hogg M. A. & Cooper J. (Eds.), The Sage Handbook of Social Psychology (pp. 221-248). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Aracı, H. (1999) Okullarda Beden Eğitimi. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Aslantürk, Z. Amman, T. (2000). Sosyoloji. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Balkaya, F. (2006). Üniversite Öğrencilerinde Temas Biçimlerinin Öfke ve Anksiyete İle İlişkisi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Balkaya, F. Şahin, H. N. (2003). Çok Boyutlu Öfke Ölçeği. Türk Psikiyatri Dergisi, 14 (3), 192-202.
- Başer, E. (1998). Uygulamalı Spor Psikolojisi. Ankara: Sporsal Kuram Dizisi, Bağırhan Yayınevi.
- Batıgün, A. D. (2004). İntihar ile İlişkili Bazı Değişkenler: Öfke/Saldırganlık, Dürtüsel Davranışlar, Problem Çözme Becerileri, Yaşamı Sürdürme Nedenleri. Kriz Dergisi, 12 (2): 49-61.
- Bedel, A. Arı, R. (2011). Kişilerarası Sorun Çözme Beceri Eğitiminin Yetiştirme Yurdunda Yaşayan Ergenlerin Yapıcı Problem Çözme ve Sürekli Öfke Düzeylerine Etkisi. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 1 (4), 1-10.
- Berkowitz, L. (1993). Aggression: Its Causes, Consequences, and Control. New York: England: Mcgraw-Hill Book Company.
- Binbaşoğlu, C. (1982). Eğitim Psikolojisi, Ankara: Binbaşoğlu Yayınevi.
- Birinci, R. Sivrikaya, A. H. Erhan, S. E. (2012). Farklı Spor Branşlarındaki Erkek Sporcuların Öfke Ve Anksiyete Düzeylerinin İncelenmesi. Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences, 4 (1), 16-21

- Camadan, F. Yazıcı, H. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Gözlenen Saldırganlık Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 225-234.
- Certel Z, Bahadır Z. (2012). Takım Sporu Yapan Sporcularda Benlik Saygısı Ve Sürekli Öfke Ve Öfke İfade Tarz İlişkisinin İncelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 2012; 14 (2): 157-164
- Clay, D.L. Anderson, W.P. Dixon, W.A. (1993). Relationship Between Anger Expression and Stress in Predicting Depression. *Journal of Counseling and Development*, 72 (1), 91-94.
- Cüceloğlu, D. (2000). İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çaha, Ö. (1999). Spora Yaslanarak Bir Nefes Alma. Ankara: Beta Basım Yayın.
- Deaux, K. Dane, F.C. Wrightsman, L.S. (1993). *Social Psychology in the 90s*. Belmont, California: Brooks/Cole Publishing Company.
- Deffenbacher, J. L. Stark, R. S. (1992). Relaxation and Cognitive Relaxation Treatments of General Anger. *Journal of Counseling Psychology*, 39 (2), 158–167.
- Demir, H. Sezan, T. Demirel, H. Yalçın, Y. G. Altın, M. (2017). Sporcuların Öfke İfade Tarzları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (9), 408-414.
- Dervent, F. (2007) Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri ve Sportif Aktivitelere Katılımla İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dervent, F. Arslanoğlu, E. Şenel, Ö. (2010). Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri Ve Sportif Aktivitelere Katılımla İlişkisi (İstanbul İli Örneği), *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1): 521-533.
- Diril, A. (2011). Lise Öğrencilerinin Bilişsel Esneklik Düzeylerinin Sosyodemografik Değişkenler ve Öfke Düzeyi İle Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişki Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Dönmezer, S. (1994). *Toplumbilim*. İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Duran, Ö. Eldeleklioğlu, J. (2005). Öfke Kontrol Programının 15–18 Yas Arası Ergenler Üzerindeki Etkililiğinin Araştırılması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 267-280.
- Duyan, V. Gelbal, S. (2016). Passivity, Assertiveness and Aggression Scale-PAAS: Study of Reliability and Validity. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 10 (4), 233-242.
- Erden, N. K. (2007). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğretmenlik Bölümleri Birinci Öğretim Son Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Türleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, Y.M. (2004). Sokakta Çalışan ve Çalışmayan Çocukların Atılma ve Saldırganlık Davranışları Açısından Karşılaştırılmaları. *Kriz Dergisi*; 12(3): 11-23.
- Erkal, M. Güven, Ö. Ayan, D. (1998). *Sosyolojik Açıda Spor*. Der Yayınları. İstanbul.
- Erkek, N. Özgür, G. Babacan, Gümüş, A. (2006) Hipertansiyon Tanısı Alan Hastaların Sürekli Öfke Ve Öfke İfade Tarzları. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10 (2).

- Erözkan, A. (2006). Öfke İle Başa Çıkma: Bilişsel Davranışçı Terapilere Dayalı Bir Program. Milli Eğitim, Sayı: 171.
- Eşiyok, B. Yasak, Y. Korkusuz, İ. (2007) Anger Expression on the Road: Validity and Reliability of the Driving Anger Expression Inventory. Türk Psikiyatri Dergisi, 18(3).
- Favaro Peter, J. (2005). Anger Management: 6 Critical Steps to a Calmer Life. Career Press.
- Günaydın, S. (2008). Orta Öğretim Kurumları Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Aile Ortamı ve Benlik İmgesi İle İlişkisi (Trabzon İli Örneği). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Hedlund, B. L. Lindqvist, C. U. (1984). The Development of an Inventory for Distinguishing Among Passive, Aggressive, and Assertive Behavior. Behavioral Assessment 1944;6, 379-390.
- İkizler, C. (2000). Sporda Sosyal Bilimler. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Karagün, E. Çağlayan, Ç. (2014). Sporcuların Şiddete Maruz Kalma Durumları ile Öfke Düzeylerinin Değerlendirilmesi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:28 Sayfa: 113-127, Kocaeli.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Keskin, U. Çalışkan, K. Aydoğdu, V. Spor Konulu Karikatür Kitapları Üzerine Bir İnceleme, Spor Bilimleri Araştırma Dergisi,2017, 2 (1): 13-30.
- Kızmaz, M. (2004). Bireysel ve Takım Spor Yapan Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- King, W. R. He, J. (2005). Understanding the Role and Methods of Meta-Analysis in IS Research. Communications of the Association for Information Systems, 16, 665-686.
- Koçak, E. (2008). Ergenlerde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Kökdemir, H. (2004). Öfke ve Öfke Kontrolü. http://elyadal.Org/pivolka/12/PiVOLKA_12_02.pdf [Erişim Tarihi: 03.04.2019]
- Küçük, V. (1990). Amatör ve Profesyonel Sporcuların Bazı Kişilik Özellikleri. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. <https://katalog.marmara.edu.tr/eyayin/tez/T00820.pdf> [Erişim Tarihi: 07.04.2019]
- Küçük, V. Acet, M. (2002). Bir Kişilik Özelliği Olarak Suçluluk ve Sporla İlişkisi, DPÜ, Sosyal Bilimler Dergisi, 7: 369-375.
- Lange, A. Jakubowski, P. (1976). Responsible Assertive Behavior: Cognitive Behavioral Procedures for Trainers. Champaign: Research Press, 57-91.
- Lerner, H. (2007). Öfke Dansı. 7.Basım. İstanbul: Varlık Yayınları, 8-9 (Çeviren: S, Gül).
- Martin, R. Watson, D. (1997). Style of Anger Expression and Its Relation to Daily Experience. Personality and Social Psychology Bulletin, 23 (3), 285-294.
- Metin, M. (2014). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Morris, C. G. Maisto, A. A. (2010). Understanding Psychology. USA: PrenticeHall.

- Olmuş, G. Ö. (2001). Ergenlerin, Aile İçi Psikolojik Örüntülere Göre Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. <https://katalog.marmara.edu.tr/eyayin/tez/T0047374.pdf> [Erişim Tarihi: 07.04.2019]
- Özdemir Yaylacı, G. (2006). Kariyer Yaşamında Duygusal Zekâ ve İletişim Yeteneği. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Özer, A. K. (1994). Sürekli Öfke (SL-Öfke) ve Öfke İfadesi Tarzı (Öfke-Tarz) Ölçekleri Ön Çalışması, Türk Psikoloji Dergisi, 9 (31): 26-35.
- Özkamalı, E. Buğa, A. (2010). Bir Öfke Denetimi Programının Üniversite Öğrencilerinin Sürekli Öfke Düzeylerine Etkisi. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6 (2), 50-59.
- Özmen, A. (2006). Öfke: Kuramsal Yaklaşımlar ve Bireylerde Öfkenin Ortaya Çıkmasına Neden Olan Etmenler. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi 39 (1), 39-56.
- Öztürk, F. (1998). Toplumsal Boyutları İle Spor. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Romas, A. Sharma, M. (2000) Practical Stress Management Allyn&Bacon, Massachusetts.
- Sezan, T. (2016). Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Öfke İfade Tarzları. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Soykan, Ç. (2003). Öfke Ve Öfke Yönetimi. Kriz Dergisi, 11 (2): 19-27.
- Spielberger, C. D. Reheiser, E. C. Sydeman, S. J. (1995). Measuring the Experience, Depression, and Control of Anger (Ed) H Kassirer, Anger Disorders Definition, Diagnosis and Treatment Taylor & Francis.
- Spielberger, C. D. (1980). Test Anxiety Inventory: Preliminary Professional Manual. Menlo Park, CA: Mind Garden.
- Starnes, T. M. Peters, R. M. (2004). Anger Expression and Blood Pressure in Adolescents. The Journal Of School Nursing, 20 (6): 335-342.
- Şahan, H. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü. KMU İİBF Dergisi, 15, 261-278.
- Tambağ, H. Öz, F. (2005). Aileleri İle Birlikte ve Yetiştirme Yurtlarında Yaşayan Adölesanların Öfke İfade Etme Biçimleri. Kriz Dergisi, 13 (1): 11-21
- Tan Tuna, D. Siyez, M. D. (2014). Lise Öğrencilerinin Öfke Kontrolü ve İletişim Becerilerinde Çözüm Odaklı Psiko-Eğitim Programının Etkisi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5(41).
- TDK. (2016a). Edilgen. Erişim Tarihi: 15.03.2019 Erişim Adresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57b1953d20e335.97733382
- TDK. (2016b). Girişken. Erişim Tarihi: 15.03.2019 Erişim Adresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57b195358ce706.62400403
- TDK. (2016c). Saldırgan. Erişim Tarihi: 15.03.2019 Erişim Adresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57b195aed18f06.03416715

- Tekin, A. Tekin, G. Eliöz, M. (2011). Kick-Boksörlerin Çeşitli Değişkenlere Göre Öfke ve Saldırganlık Düzeylerinin Araştırılması, Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, 4 (1).
- Temel, V. Akpınar, S. Birol, S. Ş. Nas, K. Akpınar, Ö. (2015). Öğretmenlerin Bazı Değişkenler Açısından Öfke Düzeylerinin ve Tarzlarının Belirlenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8 (40), 613-620.
- Tiryaki, Ş. (2000). Spor Psikolojisi, Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi.
- Tiryaki, Ş. Erdil, G. Acar, M. Emler, Y. (1991). Sporcu ve Sporcu Olmayan Gençlerin Kişilik Özellikleri. Spor Hekimliği Dergisi, 26 (1), 19-23.
- Tok, Y. (2001). Cinsiyet Rollerine İlişkin Farklı Kalıp Yargılara Sahip Üniversite Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tutkun, E. Güner, B. Ağaoğlu, A. Soslu, R. (2010). Takım Sporları ve Bireysel Sporlar Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi, Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 1(1), 23-29.
- Uluişik, V. Pepe, K. (2015). Spor Yapan ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Stres ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi, Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi, 1 (1).
- Ünlü, N. K. (1995). Başarı Sporunda Ödüllendirme. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Üzüm, H. Orhan, M. Karl, Ü. Duş, M.K. Yerlikaya, G. Gökgöz, H. (2016), Spor Yapan ve Yapmayan Bireylerin Öfke Kontrol Tarzlarının İncelenmesi, AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16 (1), 453-469.
- Voltan Acar, N. Arıcıoğlu, A. Gültekin, F. Gençtanırım, D. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Güvenlik Düzeylerinin İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 35: 342-350.
- Westermayer, R. W. (2001). November, 2004 <http://www.habitsmart.com/anger.html>.
- Yavuzer, H. (1982). Çocuk ve Suç, Ergenlik (1.Baskı). Altın Kitaplar Yayınevi, 161-183.
- Yazıcı, A.G. (2014). Toplumsal Dinamizm Ve Spor, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 3 (1), 394-405.
- Yetim, A. (2000). Sosyoloji ve Spor. Ankara: Topkar Matbaacılık.
- Yıldız, M. Güçlü, M. Bayraktar, G. (2008). Farklı Liglerde Yer Alan Futbolcuların Kişilik Tipleri İle Sürekli Öfke-Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi, Ataturk Journal of Physical Education and Sport Sciences.
- Yoldem, Z. D. Bıçak, B. (2008). Anger and Anger Styles of the Teacher Candidates. Journal of Human Sciences, 5 (2), 1-15.
- Zimbardo, P.G. Henderson, L. (2000). Comorbidity in Chronic Shyness. Depression and Anxiety, 12:232-237.

EKLER

EK-1. İZİN BELGESİ

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 29202147-300-E.1800332532
Konu : Araştırma İzni (Ahmet ÇELİK)

20.11.2018

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 13.11.2018 tarihli ve 88179374-300-E.1800326937 sayılı belge.

Üniversitemiz Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Ahmet ÇELİK'in "*Üniversite Öğrencilerinin Öfke Kontrol Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*" konulu yüksek lisans tez çalışmasının anketini 20.11.2018-25.12.2018 tarihleri arasında Fakültemiz öğrencilerine uygulama talebi, ders akışını bozmayacak şekilde bizzat kendisi yapması koşuluyla Dekanlığımızca uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi arz ederim.

Prof.Dr. Kemal DOYMUŞ
Dekan

Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2314001
Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/#kazim-karabekir-egitim-fakultesi>

Kep Adresi: atauni@ms01.kep.tr

Bilgi: Lütfi Yaşar TUTUK
Faks: +90 442 2314288
E-Posta: kkegtfak@atauni.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
<https://ubys.atauni.edu.tr/ERMS/Record/Confirmation/Confirmation?code=9C60AA9>

EK-2. ANKET

ANKET

Bu çalışmanın amacı üniversitede öğrenim gören öğretmen adaylarının öfke kontrol düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

Ahmet ÇELİK

1. Cinsiyet: Kadın ( ) Erkek ( )
2. Öğrenim görürmekte olduğunuz sınıf düzeyi:
1.Sınıf ( ) 2.Sınıf ( ) 3.Sınıf ( ) 4.Sınıf ( )
3. Öğrenim Gör:duğünüz Bölüm:.....
4. Aile Yapınız:
Çekirdek aile ( ) Geniş aile ( ) Parçalanmış aile ( )
5. Ailenizin ikametgâh yerleşim birimi
Köy ( ) Kasaba ( ) Şehir/Büyükşehir ( )
6. Ailenizin aylık toplam gelir düzeyi:
1600 tl ve altı ( ) 1601-3500 tl arası ( ) 3501-5500 tl arası ( ) 5501 tl ve üzeri ( )
7. Aylık elinize geçen para miktarı:
450 tl ve altı ( ) 451-1000 tl arası ( ) 1001-1500 tl arası ( ) 1501 tl ve üzeri ( )
8. Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz? .....
9. Sportif aktivite yapıyor musunuz?
Evet ( ) Hayır ( )
10. Haftada kaç saat sportif aktivite yapıyorsunuz?
Yapmıyorum ( ) 2 saat ve altı ( ) 3-4 saat arası ( ) 5 saat ve üzeri ( )
11. Ne tür sportif aktivite yapıyorsunuz? ..... Yapmıyorum ( )
12. Hangi amaçla sportif aktivite yapıyorsunuz?
Yapmıyorum ( ) Sağlık ( ) Sosyal Aktivite ( ) Ekonomik ( ) Sosyal Çevre ( ) Diğer .....
13. Aşağıdaki yargı cümlelerini kendinize uygun olarak karşısındaki kutucuğa işaretleyiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Terfi etmek istiyorsunuz, neden terfi etmeniz gerektiğini patronunuzla konuşmak için görüşme talep edersiniz.					
Bir grup insanla birlikte-yken genellikle liderlik rolünü siz alırsınız.					
Alışveriştesiniz, Satış elemanı bir malı almanız için ısrar ederse ihtiyacınızı tam olarak karşılamasa da "hayır" demek zorluk çektiğiniz için o malı satın alırsınız.					
Arkadaşınızla birlikte bir proje üzerinde çalışıyorsunuz ancak bütün işleri siz yapıyorsunuz gibi görünüyor. Arkadaşınıza "Sorumlulukları paylaşmak için başka bir yol bulmamız gerektiğini düşünüyorum. Bütün işleri ben yapıyor muyum gibi hissediyorum" dersiniz					
Restoranda yirmi dakika bekledikten sonra sorumlu kişiye bağırarak memnuniyetsizliğinizi söyler ve orayı terk edersiniz.					

ARKA SAYFAYA GEÇİNİZ

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Hayran olduğunuz çok önemli bir kişi şehrinize konuşma yapmak için geliyor. Yanına gidip onunla tanışma konusunda çekingen davranırsınız					
Anne-babanız evde daha fazla zaman geçirmeniz gerektiğini söylüyor. Onlara "Beni rahat bırakın, siz kendi işinize bakın!" dersiniz.					
Komşunuzdan gelen müzik sesi sizi rahatsız ediyor. Komşunuzu arar ve müziğin sesini kısmasını rica edersiniz.					
Tamirci size yüksek bir fiyat verirse, ona fiyatın yüksek olduğunu düşündüğünüzü ve hesabı yeniden gözden geçirmesini istediğinizi söylersiniz.					
Kuyruktayken biri önünüze geçti, onu kuyruğın dışına doğru itersiniz					
Anne-babanıza ya da eşinize sinirlendiğiniz zaman bu durumu onlara ifade etmekte zorlanırsınız					
Arkadaşınızda uzun süre kaldığınız için evinize oldukça geç saatte geldiniz. Anne-babanız/eşiniz bu duruma kızdıığında, ona "Bana bulaşmayın, kendi işinize bakın" dersiniz.					
Karşı cinsten biriyle konuşmaya çalıştığımızda gerilirsiniz.					
Bir iş görüşmesinde olumlu özellikleriniz kadar olumsuz özelliklerinizi de anlatabilirsiniz.					
Arkadaşınızla bir görüşmeye gidiyorsunuz ve arabanın lastiği patladı. Arkadaşınız lastiği değiştirenken ona "Bu lastikle araba kullanmak ancak aptalların işi" dersiniz.					
Patronunuzun sorumluluklarınızı yerine getirme konusunda yetersiz olduğunuzla ilgili düşüncesine katılmıyorsunuz bile kendi düşüncenizi ona söylemekte güçlük çekersiniz.					
Biriyle tartışırken karşınızdaki sizi iterse, siz de onu itersiniz					
Küçük bir grupta bir konuyu tartışıyorsunuz. Görüşünüzü ifade eder ve tartışmaya hazır olduğunuzu belirtirsiniz, ancak kendinizi tartışmayı kazanmak zorundaymışsınız gibi hissetmezsiniz.					
Sinemada yanınızdaki koltukta oturan kişi arkadaşına filmin konusunu anlatıyor. Filme odaklanamadığınızı, bu nedenle ondan sessiz olmasını rica edersiniz.					
Tanışmak istediğiniz birini gördüğünüzde genellikle onunla tanışır ve rahatlıkla konuşursunuz.					
Komşunuz arabanızı kullanmak istiyor. Arabanızı vermek istememenize rağmen, ona evet dersiniz					
Bir arkadaşınız kendinden daha cüsseli biriyle tartışıyor. Siz de arkadaşınıza "Çeneni kap! Ağzına geleni söylemeden gerçekten bıktım" diyerek yardım etmek amacıyla araya girersiniz.					
Kuyruқта beklerken biri önünüze geçti, ona "Sen kim olduğunı sanıyorsun? Önümden çekil!" dersiniz.					
Bir arkadaşınızla konuşuyorsunuz ve o sizi dinliyor gibi görünmüyor. Ona "Beni hasta ediyorsun! Artık beni dinlememenden bıktım" dersiniz					
Topluluk önünde o kadar gerilirsiniz ki, anlaşılır bir şekilde konuşmakta zorluk çekersiniz.					
Park edebilmek için bir arabanın park yerinden çıkmasını bekliyorsunuz. Ama arkanızdan bir araba geldi ve korna çalıyor. Arabanın park yerinden çıkmasını beklemeyip devam edersiniz.					
Otorite figürü biriyle tartışırken karşı görüşleri ifade etmekte zorluk çekersiniz.					
Öğle yemeğine davet edildiniz ve tam çıkarken sizi davet eden kişi arayıp yemeği iptal ediyor. Ona duygularınızı açık ve samimi bir şekilde ifade eder ve hayal kırıklığına uğradığınızı söylersiniz.					
Bir grup içindeyken, genellikle kendi fikrinizi söylemeden önce grubun çoğunluğunun ne istediğini anlamak için beklersiniz.					
Arkadaşınızla buluşacaksınız ancak o buluşma yerine gelmedi. İlk fırsatta onu arar ve ondan hesap vermesini istersiniz.					

EK-3. TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KIŞ SPORLARI VE SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI (Tez başlığı değişikliği önerisi olanlar için)

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı : Ahmet ÇELİK
Programı (Fakülte/Y.Okul) : Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Öner GÜLBAHÇE
Ortak Danışman : Dr. Öğr. Üyesi İzzet UÇAN

Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 18/06/2019 ve 2019/10-02 sayılı kararıyla oluşturulan tez savunma sınavı jürisi, "Üniversite Öğrencilerinin Öfke Kontrol Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi." başlıklı **yüksek lisans tezini** incelemiş ve adayı 20/06/2019 tarihinde, saat 10 : 00'da tez savunma sınavına tabi tutmuştur.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ:

- Jüri raporlarının tartışılması sonucunda **başarıyla** savunulan tezin **KABUL EDİLMESİNE**,
- Jüri raporlarının tartışılması sonucunda, ... ay ek süre verilerek tezin **DÜZELTİLMESİNE**,
- Jüri raporlarının tartışılması sonucunda tezin **REDDEDİLMESİNE**,
- ancak **konu ve içeriği değişmeksizin** tez başlığının Öğretmen Adaylarının Öfke Kontrol Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi olarak düzenlenmesine,

OY BİRLİĞİ **OY ÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

Tez Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	: Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR	
Üye	: Doç. Dr. Erdoğan TOZOĞLU	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Öner GÜLBAHÇE	

ÖZGEÇMİŞ

14.07.1986 tarihinde Erzurum'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Erzurum'da tamamladı. 2007 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümüne başladı ve 2011 yılında mezun oldu. 2014 yılında Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda tezli yüksek lisansa başladı. Yabancı dil olarak İngilizce bilmektedir.

